

პროვზული თავისუფლების ზრით - პიროვნული თავისუფლებისათვის
პროვზული თავისუფლების ზრით - პროვზული თავისუფლებისათვის

საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით №12 (1713) 23 — 29 მარტი, 1999 წ. ღირსი 50 თეთრი

შეხვედრის ახალი დამსაგუბრები

ტროტუარზე იჭდა და „ქაღალსს“ და პურს ჭამდა...

ქნელია, ალბათ, მკითხველისათვის ლუძსაგუბრ-ბის ძუჩაში ტროტუარზე ჩამოვარდნი „ჩინოსანის“ წარმოდგენა „კალბასით“ და პურით ხელში, მაგრამ რას ვიზამთ, მოგვიწევს... მით უფრო, რომ ამ ფაქტს კურიოზის გმირები სულაც არ ფარავენ, უფრო მეტიც, მხიარულად ჰყვებიან...

(გაგრძელება მესამე გვერდზე)

„ქარცხას კი მოვრჩით, მაგრამ რა ვუყოთ ახლა ამ ქვეყანას?“
მუთოზა გვარდი

ნუ გავიგუტავთ დროდვიდებს „მუფსაზგისთვის!“
მუსაგა გვარდი

გდგომარეობა საგანგაშოა! გიუჯატი ნელსაჲ არ შეივსება?!
მუღრა გვარდი

ქავკასიაში პრეზიდენტებს ტერაქტებში ბედი სწყალობთ

მუსაგა გვარდი

მდგომარეობა საგანგაშო! ბიუჯეტი წელსაც არ შეივსება?!

პარლამენტი ფინანსთა მინისტრისგან 5 მლნ-ით მოითხოვდა ბიუჯეტის გაზრდას, რასაც ვერ მიიღწიეს. 19 მარტის საპარლამენტო სხდომაზე ზურაბ ჟვანია ტყვე გადამწყვეტილებით დაიწყო, პარლამენტარებს იმ დღესვე მე-2 და მე-3 მოსმენით მიეღოთ ბიუჯეტის პროექტი, გადაწყდა და განხორციელდა კიდევ: რამდენიმე ხანში მას პრეზიდენტი მოაწერს ხელს და წესით ქვეყანაში ნორმალური საბიუჯეტო ცხოვრება დაწყდება, მაგრამ ეს წესით, საქართველოში კი დიდი ხანია მოღუდოები ჩარჩოებში ვეღარ ჯდება...

პარლამენტარები თუ აღმსრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლები 1999 წელსა და მის მთავარ კანონს იმედით შეჰყურებენ, ამიერიდან უმთავრესა მიღებული ბიუჯეტის შესრულება.

ვიდრე წლებად დელ ბიუჯეტზე მზრუნველი პარლამენტარები ამ გადაწყვეტილებას საბოლოოდ დააფიქსირებდნენ, ოპოზიციური დეპუტატები შეოთავდნენ, ეროვნულ დემოკრატიებმა კენჭისყრაში მონაწილეობა არ მიიღეს, სახალხოვნობა კი საერთოდ დატოვეს დარბაზი.

გთავაზობთ ინტერვიუს ფრაქცია „სახალხო პარტიის“ თავმჯდომარის მოადგილესთან, პატონ მურამ ჩახაძესთან.

— პატონო გურამ, დეპუტატები ფინანსთა მინისტრისგან ბიუჯეტის გაზრდას მოითხოვენ. პროექტი რამდენჯერმე დაბრუნდა ხელისუფლებაში, მაგრამ პარლამენტის მოთხოვნა მასში არ ასახულა. რა მოხდა?

— ჩვენში არსებული კანონი საბიუჯეტო სისტემისა და უფლებამოსილების შესახებ გახლავთ ბიუჯეტის შედგენის სამართლებრივი საფუძველი. ამ კანონის თანახმად არის განსაზღვრული, როგორ უნდა შედგეს ბიუჯეტი. ამასთან ერთად, ჩვენ გვაქვს ურთიერთობა საერთაშორისო საგალუტო ფონდთან, ჩვენ ციფრობრივ მონაცემებს ვთანხმდებით. მასთან კი აფინანსებს პროგრამას. მაგალითად, საგალუტო ფონდიდან წამოსული თანხა ჩვენთან უზრუნველყოფს ლარის სიმტკიცეს. ჩვენ ასევე ურთიერთობა გვაქვს მსოფლიო ბანკთან, საიდანაც წამოსული თანხები უზრუნველყოფს ჩვენი საბიუჯეტო დეფიციტის შევსებას.

ასე რომ, განმსაზღვრელი არის თუ როგორ ვასრულებთ პროგრამას საერთაშორისო საგალუტო ფონდიდან და შესაბამისად, ხარჯები და პარამეტრები შეთანხმებულია მასთან. ბიუჯეტის პროექტის მთავრობაში დაბრუნების მიზეზი სწორედ საერთაშორისო საგალუტო ფონდიდან შეთანხმებული პარამეტრების დარღვევა გახლავთ, კერძოდ, ხარჯები 70 მლნ ლარზე მეტით იყო გაზრდილი. ბუნებრივია, საგალუტო ფონდი ითხოვდა ხარჯების შემცირებას. ამ პრობლის შესრულება უზრუნველყოფს შემდეგი დახმარების წამოსვლას საერთაშორისო საგალუტო ფონდიდან, დაახლოებით 80 მლნ დოლარზეა საუბარი. როცა ეს პროექტი შემოვიდა და დეპუტატები ითხოვდნენ ამ ბიუჯეტის გაზრდას, ერთ-ერთი მთავარი მოტივი იყო, ხარჯების კიდევ გაზრდა რა ურთიერთობას გამოიწვევდა საგალუტო ფონდთან.

როცა ტრანსფერების გამოყოფაზე წავიდა საუბარი და ძალიან გააქტიურდნენ მაიორიტარი დეპუტატები — მოქალაქეთა კავშირი, გამიკვირდა, რადგან მოქალაქეთა კავშირის აქტიურობა არ გამოუხატავს ბიუჯეტის განხილვასთან მიმართებაში.

დღესაც მილიონობით თანხა

მიდის არარაციონალურად. და ფინანსების გარეშე გვრჩება განათლების, ჯანმრთელობის სფერო, სახალხო პარტიისთვის ეს არის ქვეყნის უშიშროება, უსაფრთხოება. მოქალაქეთა კავშირის ბოლო სხდომაზე (ფაქტიურად რამდენჯერმე გადაიდო სხდომა ბიუჯეტის 5 მლნ-ით გაზრდასთან დაკავშირებით), არ გამოუხატავს პროტესტი, როცა ახალ პროექტში ხელფასების ფონდი შემცირდა 16 მლნ-ით.

— როგორ გგონიათ, რამ გამოიწვია მათი გააქტიურება? — ძირითადად საუბარი მაიორიტარებზეა. მათ სურთ ტრანსფერის გამოყოფა, არჩევენ ახლოდებდა, ბევრ მათგანს სურვილი აქვს, ისევ მიიღოს მონაწილეობა არჩევნებში.

ამომრჩეველთან საუბრის საშუალებას კი ეს ტრანსფერი ნამდვილად მისცემდა.

— წლებადელი ბიუჯეტი, როგორც მე თქვენს საუბრიდან დგახვნი, საგალუტო ფონდმა მოიწონა. ბიუჯეტი რიგი დარტყმისათვის სიკვდილის ტოლფასია. ამბობენ, საგალუტო ფონდთან ურთიერთობა დამღუპველია, საქართველოსთვის (ძირითადად ბიზნესის სამყაროში, ბიზნესმენები), ჩვენ შესაძლებლობებით უმჯობესია ვმართოთ ქვეყანა, ვიდრე თანხა მოგვცეს საგალუტო ფონდმა და თან დირექტივა მოაყლოს, როგორ გამოვიყენოთ იგი...

საგალუტო ფონდი მომხრეა იმ რიგი დარტყმის საბოლოოდ განჩინებისა? — არის თუ არა საერთაშორისო საგალუტო ფონდის პროგრამების განხორციელება დამღუპველი? ჩვენ ხელშეკრულება მხოლოდ პროგრამასთან დაკავშირებით გვაქვს, რომელიც საერთაშორისო საგალუტო ფონდი ფინანსებს, სხვა მხრივ, ჩვენ ვართ საერთაშორისო ორგანიზაცია, როგორც მსოფლიო ბანკი ან სხვა.

საგალუტო ფონდამდე, 1994 წლამდე, მოგვსენებთ, კუპონი რა მდგომარეობაში იყო. ქვეყანაში არ არსებობდა რეალური ბიუჯეტი და ეს იყო დაახლოებით 80%-იანი დეფიციტი. ანუ ხარჯები ფარავდა შემოსავლებს 80%-ით. საგალუტო ფონდმა, არ მოიწონა ეს პროექტი, მაგრამ ეს ხელისუფლებამ თქვა, რომ მას არ შეუძლია მეტი თანხის ამოღება. საქართველო რომ გონივრულად იყენებდეს იმ კრედიტებს, რასაც საგალუტო ფონდი გვაძლევს, ეკონომიკური მდგომარეობა გაიკეთებდა უმჯობესი იქნებოდა, ვიდრე დღეს გვაქვს. რაც შეეხება მენარმებს, არცერთ ქვეყანაში არ ხდება ასეთი რამ, რომ მენარმე ამბობდეს, მე გადასახადს არ გადავიხდი და იგი მაინც ქვეყნის პირველ ბიზნესმენად ითვლება, უფრო მეტიც, ყოიანებასა და სამთავრობო შესხედრებზე პრეზიდენტს გვერდს უმშვენებდეს...

მე ესაუბრებ ბიზნესმენებზე, რომლებიც საქართველოში შემოსავლებს მილიონებში ითვლიან. — თუკი ხელისუფლება აღიარებს, რომ მას არ შესწევს მეტი გადასახადების ამოღება, იქნებ სჯობდა, დაგვეყრებინა მისთვის?

— ასეთი ბიუჯეტი იმის შედეგი კი არ არის, რომ მეტი

რეზერვი აღარ არსებობს, არამედ ეს არის ხელისუფლების უუნარობა. ჩემი შეფასებით, ეს არის ხელისუფლების სურვილის არქონა, რომ მოხდეს თანხების მაქსიმალური მობილიზება ბიუჯეტში. „დაკარგული“ თანხები 70%-ს შეადგენს და ეს არის ჩრდილოვანი ეკონომიკა. ეს თანხები მიდის მაღალი ჩინოვნიკების ჯიბეებში და ეს გაცილებით მეტი თანხაა, ვიდრე ის, რასაც ხელფასის სახით იღებენ.

— რიგი ბიუჯეტის ძირითადი შეფასების წყაროს საგანგაშოა და საბაჟო წარმოადგენს. როგორც ცნობილია, ეს უკანასკნელი უნებურად უთვალავ იმპორტიორთა მეფავად გახდა; რიგ ქვეყნებთან არსებობს სახელმწიფოთშორისი შეთანხმებები, რომლის თანახმადაც ამ ქვეყნებიდან იმპორტირებული საქონელი არ უნდა დაბეგრული იყოს, იმპორტიორები კი ბაჟს მაინც იხდიდნენ. დღეს საბაჟო მათი მეფავა და იძულებულია მომჩივან დაზარალებულ მხარეს ან დაუბრუნოს თანხა ანდა მოახდინოს სათანადო ჩათვლა ტვირთების შემოტანის შემთხვევაში.

— ასეთი შეთანხმებები ნამდვილად არსებობს და საბაჟო ვალდებულია დაზარალებულ მხარეს აუნაზღაუროს დანაკარგი.

— საბაჟოს ხელმძღვანელობა თავს იცავს, რომ დროზე არ იყვნენ ინფორმირებული სათანადო ორგანოების მიერ ამ საკითხთან დაკავშირებით.

— არის შემთხვევები, როცა სამსახური რაღაც დოკუმენტს იღებს, მისი გამოქვეყნება კი შეგნებულად არ ხდება და მე წარმეები ფაქტის წინაშე აღმოჩნდებიან ხოლმე. ასეთი შემთხვევები ზოგჯერ შეგნებულად ხდება, რომ დაჯარიმების საშუალება შეიძლება ვიღაცას.

— ჩათვლების სისტემა, რომელსაც მენარმეებთან დაგალიანებაში მყოფი საბაჟო მოახდენს, ისედაც მწირი ბიუჯეტის შევსების საკითხსაც ეჭვქვეშ დააყენებს.

— საშიშროება არსებობს: ორი თვის შედეგები საშუალებას გვაძლევს ვთქვათ, რომ ბიუჯეტი 80%-ით სრულდება. ეი, არსებული მდგომარეობა უკვე საგანგაშოა და საჭიროა ცვლილებები, ამ ცვლილებებით კი ის ტრანსფერი, რომლის სათირთაც დეპუტატებმა ბიუჯეტის გასვლის სასარგებლოდ ხმა მისცეს, შეიძლება ჩამოკლდეს.

— პარლამენტის თავმჯდომარე, შეიძლება ითქვას, ძალიან „გაიყვანა“ ბიუჯეტი. ფრაქცია „სახალხო“ რატომ დატოვა დარბაზი?

— ჩვენ ბიუჯეტის წინააღმდეგ მივეცი ხმა, კენჭისყრაზე 119 დეპუტატის ხმა დაფიქსირდა, ბიუჯეტის გასვლას 117 მყოფნიდა, მაგრამ ხმები გაყალბებული იყო. რამდენიმე დამუტატ, რომლებმაც „ხმა მისცეს“ არათუ დარბაზში, ქალაქშიც არ იმყოფებოდნენ. საპროცედურო კომიტეტი ღირსეულად მოიქცა, განაცხადა, რომ კენჭისყრის შედეგები სწორი არ არის და იგი ხელახლა უნდა ჩატარდეს. მეორე კენჭისყრის შედეგებიც გადავამოწმეთ, სამწუხაროდ, ანალოგიური ვითარება განმეორდა ისევ.

— მოკლედ, ფრაქცია „სახალხო პარტია“ წლებადელი ბიუჯეტის მოსალოდნელი შედეგებისგან პასუხისმგებლობა თავიდან აიცილა, არა?

— ჩვენ ვთქვით, რომ ეს ბიუჯეტი არის ქართველი ერის გენოციდი, რა თქმა უნდა, ჩვენ ასეთ ბიუჯეტს მხარს ვერ დავუჭერდით. პასუხისმგებლობაც მათზეა, ვინც მას ხმა მისცა...

მანანა ლოგაშვილი

სად მიდის ჩამორთმეული შეპარპო სასამართლო?

კანონი აქტიური მარკების შესახებ, როგორც იქნა, ძალაში შევიდა. თბილისის ბაზრებში 20 მარტიდან საგადასახადო სამსახურის თანამშრომლებმა დაიწყეს მუშაობა. მათ დიდი რაოდენობით არამარკირებული სპირტიანი სასმელი ამოიღეს.

ერთი კვირის წინ აქტიური მარკის გარეშე გასაყიდად გამოტანილი სიგარეტისა და უალკოჰოლო სასმელების შანით ამონაგა აპირებდა სახელმწიფო მინისტრი, თუმცა დათმობაზე წასვლა მაინც მოუწიათ. 20 მარტიდან მარკების გარეშე მხოლოდ სასმელი ვაჭრობა და მისი წარმოება აიკრძალა. რაც შეეხება თამბაქოს, მისი მარკირება 30 მარტიდანაა სავალდებულო.

კანონის პატივისცემა საქართველოში თურმე ძალზე მწვედ

არის დაყენებული. ფინანსთა სამინისტრო, როგორც ჩანს, ბაზრებზე არსებულ ვითარებას ნამდვილად არ ელოდა. უმარკო ალკოჰოლური სასმელების აღმოჩენის შემთხვევაში, დედა მისი ჩამორთმევა სახელმწიფოს სასარგებლოდ და ფორმდება ოქმი, საიდანაც ამოღებული პროდუქცია, მფლობელი ანერს ხელს, რომ პროდუქცია არამარკირებულია და შემდეგ იგი გადადის სპეციალურ საწყობებში, საქონელი ადრინდელ მფლობელზე დაბრუნებას არ ექვემდებარება. როგორც ჯერჯერობითაა ცნობილი, მისი საბოლოო ადგილსამყოფელი საბაჟო ტერმინალი ლილო იქნება; რა ბედი ეწევა ამის შემდეგ მას, ჩვენთვის უცნობია.

ნინო პარპიშვილი

ახალი სასამართლო სისტემა 15 მაისისათვის კალაში უადის

20 მარტს ერთ-ერთი ბოლო რიგით IV საკვალიფიკაციო გამოცდების I ტური ჩატარდა; ამ ეტაპზე გამოცდის ჩაბარების მსურველთა საერთო რაოდენობა რეკორდული გახლდათ, თუმცა 358 მოსამართლეობის მსურველთაგან, დარბაზში 344 გამოცხადდა. კანდიდატებს შორის 26 პროკურორი, 70 ადვოკატი, 88 მოქმედი მოსამართლე, ტესტები 100 კითხვანი გახლდათ, მეორე ეტაპზე გამსვლელი ქულა კი 75-ს შეადგენდა.

გამოცდამ ყოველგვარი ექსკლუსივის გარეშე ჩაიარა. დისკვალიფიცირებული არცერთი მოსამართლეობის მსურველი არ ყოფილა. ამის მიზეზი შესაძლოა ახლად შემუშავებული მეთოდის გახლდათ. თუ წინა გამოცდებზე დისკვალი-

ფიკაცია გამოცდის ჩაბარების შემდეგ ოქმის შედგენის საფუძველზე ხდებოდა, ამჯერად, გამოსაცდელთა გააფრთხილებს, რომ კანონის დარღვევის შემთხვევაში დამნაშავეს პირდაპირ მიაბრძენდნენ დარბაზში.

მოსამართლეობის კანდიდატებს შორის ბევრი ჩაიტრა, ანუ ვერ დააგროვა გამსვლელი ქულების რაოდენობა. ბევრმა კი უპრობლემოდ დასაძლია საგამოცდო ტესტები; მეორე ტური 27 მარტისთვის

არის დაგეგმილი; ვიმედოვნებთ, რომ იგიც ისეთივე მშვენიერად იქნება, როგორც პირველი და ქორიცი, ტესტებს მოსამართლეები 15-20 ათას დოლარად შეადულობდნენ, არ გამაართლებდა.

მანანა გილოშანი

კომუნტარი პრაზიდიდის 15 მარტის რადიოინტერვიუ

იანაონის თემა

პრეზიდენტის სიტყვები იმის თაობაზე, რამდენად სამაგალითოა ჩვენთვის იანაონი, რომელმაც წერევის მდგომარეობიდან თავისი შრომითა და ნიჭით მოკლე ხანში გადაინაცვლა ყოველმხრივ აყვავებისკენ, კარგია. კომუნტარი მხოლოდ ერთი შეიძლება: საქართველოს დღევანდელი კურსის პირობებში ეს შეუძლებელია (რატომ — ეს ცნობილია).

პრეზიდენტის თემა

ამჯერადაც პრეზიდენტის მსჯელობა ეკონომიკურ თემაზე, ორი წვდომის წყალობით პავს წინა მსჯელობებს იმ განსხვავებით, რომ დღეს ამ ფუქსიტყვაობით დაფარული პოლიტიკის შედეგები თვით ბიუჯეტის გამოხატულ რიცხვებში უკვე ჩანს. ჩრდილოვანი ეკონომიკით გამოწვეული ერთი პრობლემა ის, რომ იგი ჩრდილიდან მზებზე გამოვიყვანოთ ანუ თავის მალევასა და შემოსავლების მაღავზე ხელი ავაღებოთ. ეს კეთდება ჭკვიანური

საგადასახადო პოლიტიკით (ანუ მწარმოებელთა დახმარებაზე ხელის ალება), რაც ჩვენ ქვეყანაში ძირუქს-ვიანად უგულებელყოფილია. მეორე, ეკონომიკისათვის (თუნდა ჩრდილოვანისთვის) არსებობს პრობლემა შექმნა, რაც ისევ და ისევ, ჭკვიანური გადასახადების და გონივრული პრეტენციონის პრობლემა. საგალუტო ფონდის ზედმეტად მაღალი „სურვილები“ პრეზიდენტს ვერ გაამართლებს: დასავლეთთან მეგობრული ურთიერთობის შენარჩუნება და განვითარება საჭიროა არა საკუთარ ინტერესებზე ხელის ალება, არამედ სწორი, გააზრებული და პატიისური მსოფლიოპოლიტიკური კურსის დაცვით.

აზნაუაიის თემა

პრეზიდენტის პოზიცია ვერ გახდება რეალისტური მანამდე, სანამ იგი მოტივად არ გამოთქმება რუსეთის იდეური ზეგავლენის სფეროს და არ მიხედება, რომ რუსეთის „სამშვიდობო“ ძალების იქ ყოფნის პირობებში და საქართველოს შეიარაღებულ ძალთა მშენებლობის ხელშეწყობის შედეგების პირობებში ქართველი ქართველურად ვერ დაბრუნდება გალში, ასევე ვერ დაბრუნდება რუსეთისადმი სათანადო პოზიციის დაკავებაზე (ანუ

მისი მხრიდან ჩვენ წინააღმდეგ წარმოებული ომის კონსტატაციამდე, გაეროში სათანადო განცხადებებამდე, აფხაზეთიდან მისი ძალების გაყვანამდე და ა.შ.) ჩვენი მოსახლეობა აფხაზეთის დანარჩენ ნაწილში.

ბ. შაჰიას თემა

პრეზიდენტის მიერ გამოთქმული პოზიცია და უყოყნო დარწმუნებულება, ქართველი ერის გათავისუფლების მიმართული ქმედება მავანსა და მავანს კაბინეტებში იგეგმება და მავანი და მავანი წყაროებიდან ფინანსდება, ყველასათვის გასაზიარებელია და მოსაწონია. აქ ორი აზრი, ალბათ, არ არის. რაც შეეხება მისსავე პრეტენციულ მოქმედებას, აქ ცხადია, ყოველი ნაბიჯი — წარსულიცა და მომავალიც ცალკვლევად უნდა მოიხილოს. მაგრამ ამჯერად ჩვენ მხოლოდ სიტყვებს ვიხილავთ და არა საქმეს.

ნატოს თემა

პრეზიდენტი ოთხმოციოდ წლის (ან, თუ მინიმალური ვადა გნებავთ, ორმოცდაექვსი წლის) დაგვიანებით ამხილეს ტოტალურიტარში გულწრფელად ან არა-გულწრფელად უკმაყოფილო რუს პოლიტიკოსებს იანაონი, რომ სხვა ქვეყნების (მათ შორის საქართველოს) მიმართ იმპერიალისტური განწყობილება იქნება

„დემოკრატიული“ იდეებთან შეთანხმადი პტონით. ამავე დროს, იგი გამოთქვამს განზრახვას, რომ „თანამგებობაში“ („ესენგეში“) ხედავდეს საქართველოს და მას დასავლური ალიანსის (დღეს და განჭყრტავდ მომავალში უშუალოდ ან ყველაზე დემოკრატიული ალიანსის) მახლობლად და ან მის მომავალ წევრადაც რაცხდეს. ეს ისეთივე ილუზიაა, როგორც პრეზიდენტის რუსეთის სამხედრო გულში მიბმულ საქართველოს დასავლეთი მოკავშირე ან თუნდაც ნეიტრალურ ქვეყანად არ მიიჩნევა და მისდამი იმ ნდობას არ გამოიჩენს, რომელიც საქართველოს ეროვნულ სახელმწიფოს მშენებლობაში დახმარებას საჭიროებს.

სამწუხარო იქნება, თუ ამ ანაონური ქეშმარიტების მიხედვასაც საქართველოს მომავალმა პრეზიდენტმა ოთხმოცი (ან, თუ გნებავთ, ორმოცდაექვსი) წელი მოაწოდებს!

შაჰატიშვილი

შეპარდნაჲს აგალა ლუქსემბურგში ტროტუარზე იჯდა და „კალბასს“ და პურს ჭამდა...

(პირველი გვერდიდან)

ერთი პორტუგალიელი მძღოლის შეცდომა ძვირად დაუჯდა ლუქსემბურგში ევროპასთან თანამშრომლობის ხელშეკრულების მოსაწესრიგებლად ჩასულ შევარდნაძეს და მის ახალს, ვიდრე პერსონის სასახლეში „ობლად“ დარჩენილი პრეზიდენტი ამაოდ ელოდა ქართველი დელეგატების გამოჩენას და გულუხვად განაცხადებდა სუფრასთან კენჭად მჯდარი უხერხულობის დაფარვას ცდილობდა, პარლამენტის თავმჯდომარის მოადგილის გიორგი კობახიძის მართლაც „თავმჯდომარეობით“ ერთ მანქანაში შეკრებილი ირაკლი მენაღარიშვილი, კოტე ზალდასტანიშვილი და მიხეილ უკლუბა ამაოდ ეძებდნენ ქალაქარეთ (?) პერსონის სასახლეს.

მოგვიანებით გიორგი კობახიძე ლიმიტით იგონებს, მძღოლის წყალობით როგორ გაიარეს 25 კილომეტრი ლუქსემბურგის გარეუბნებისა და ერთ მასიური ხის კარის მქონე შენობის მიადგენ, რომელსაც უზარმაზარი ბოქლომი ედო.

დეგუტატების გაოცება, ვიდრე კარზე ბოქლომს შეამჩნევდნენ, მანქანების კორტეჯის „გაქრობა“ გამოიწვია.

— კი, მაგრამ, ახელა დელეგატი იყო და მანქანები სად წაიფანეს? პორტუგალიელი მძღოლს „რაჭულად“ მოაგონდა, რომ ქალაქის ცენტრშიც არსებობდა ჩარახული ციხე-სმაგრის სხენია შენობა, თავში ხელი შემოირტყამს და პირისკვეთ ლუქსემბურგისკენ აქცია, მაგრამ რაღა დროს...

სასახლეს რომ მიადგნენ, ესკორტის მოტოციკლებს ტოვებდნენ უკვე და დელეგატი შენობას ტოვებდა. — მომიხსენებ, გაბრაზებულმა „ჩინოსანებმა“ „კალბასი“ და პური იყიდეს და ტროტუარზე ჩამოშესდარი მშვენიერად, შექცნენ, ლუქსემბურგის კურორტს უკვე კარგახნის ისტორია აქვს, იგი ბატონ გიორგი კობახიძეს, ახლახანს საფრანგეთიდან დაბრუნებულს, მოაფრინა, როცა სტრასბურგში სამი ქვეყნის პარლამენტის თავმჯდომარეთა შეხვედრის თაობაზე სასაუბროდ შეკრებილ... კურორტის მონმე ბატონი გიორგი სტრასბურგშიც აღმოჩნდა, ლიმიტით დავიწყეთ და ლიმიტით დავასრულეთ, თუმცა შემდეგ კურორტს თავად ჩვენი

რესოდენტი მოგვიანებით, ინტერვიუს ბოლოს მოგიტყობთ.

— ბატონო გიორგი, რა მიზანს ისახავდა სტრასბურგში გამართული ამიერკავკასიის სამი სახელმწიფოს პარლამენტის თავმჯდომარეების შეხვედრა?

— ჯერ მინდა გითხრათ, რომ ეს შეხვედრა პირველი გახლდათ და თანაც უპრეცედენტო, არა იმიტომ, რომ მოხერხდა სამ მალალ სუბიექტს შორის დიალოგი, არამედ იმის გამო, რომ შეიქმნა დოკუმენტი, რომელსაც ამ სამმა თავმჯდომარემ მოაწერა ხელი.

— ყარაბაღის პრობლემიდან გამომდინარე, არ ხერხდებოდა დიალოგი მთელი ამიერკავკასიის პრობლემებზე.

ჩვენს დროში ომის ბედი არა მხოლოდ მის ორ მონაწილეს სუბიექტზე დამოკიდებულია, არამედ გარემომცველი საზოგადოების მონაწილეობაზე, აზერბაიჯანმა და სომხეთმა ეს ანონ-დანონებს და გაბედეს, გადაეცათ პირველი ნაბიჯი. ეს ნაბიჯი უდიდესი მნიშვნელობისაა არა მარტო ამ ორი ქვეყნისათვის, არამედ საქართველოსთვის და მთლიანად რეგიონისათვის.

საერთაშორისო პოლიტიკაში არის ასეთი ტენდენცია, ძალზე დიდი მნიშვნელობა ეძლევა რეგიონალურ პოლიტიკას. უსაფრთხოება გარკვეულ ზონაში არ შეიძლება იყოს მხოლოდ ერთი ქვეყნის ხარჯზე. უსაფრთხოება მაშინ არის სრული და გარანტირებული, როცა მთელი რეგიონი ჩართულია ამ პროცესში. ევროპა კავკასიას განიხილავს, როგორც უკიდურეს აღმოსავლეთ რეგიონს ამ კონტინენტისა და მისი უსაფრთხოების კარგეს. ბუნებრივია, ეს დანტერესება გააჩნიათ მათ და გარკვეულ ნიშნავირობების შემდეგ ეს ნაბიჯი, როგორც იქნა, გადაიდგა.

პროცესი ერთგვარად არ გახლავთ, მას მოჰყავს პარალელური პროცესი სდევს თან. ევროკავშირის ეგიდით ჩემი ჯგუფი მუშაობს ამ მიმართულებით, მუშაობას უფრო

დააქმრებს და გაადვილებს ეს შესვედრა.

ჩვენ ვცადეთ, შესათანხმებლად გვეზოვა ისეთი თემები, რომლებსაც თავისთავად არ გააჩნია საზღვრები. ეს შესვედრა ბევრად სცილდება პოლიტიკის ჩარჩოებს. ჩვენ ბევრი ვისაუბრეთ სოციალური სახის სხვადასხვა პრობლემებზე, განსაკუთრებით გარემოსა და ჯანდაცვის პრობლემებზე.

ჩვენი თანამშრომლობის დიდი ტრადიციები არსებობდა უნინ და კარგი შედეგებიც გვექონდა. ომმა ეს ტრადიციები წაშალა და ჩვენ ვცადეთ აღგვედგინა იგი.

როცა ვამბობ მოცემენთ თემა, რომელსაც საზღვრები არ გააჩნია, ვგულისხმობ, მაგალითად, ეპიდემიას, მას მართლაც არა აქვს საზღვარი. სჯობია კოორდინირებულად ვხარჯოთ ჩვენი ძალა, ენერგია და ფინანსები, ვიდრე ყველამ ცალკე-ცალკე და უშედეგოდ.

— ვინ წამოადგინდა საქართველოს დელეგაციას თქვენს გარდა? — საქართველოს დელეგაციას წამოადგინდა პარლამენტის თავმჯდომარე ზურაბ ჟვანია და ორი პასუხისმგებელი პირი. ამ შემთხვევაში მე და ქალბატონი ლანა დოლიბერიძე, რომელიც გახლავთ ევროკომისიისთან ურთიერთობის საპარლამენტო ჯგუფის ხელმძღვანელი.

— რამ განაპირობა ასეთი შერეული შემადგენლობა? — ამით ჩვენ ხაზი გაუსვით იმ

გარემოებას, რომ კავკასიის პრობლემებისადმი დამოკიდებულება ქვეანაში უმრავლესობასა და ოპოზიციას ერთგვარი აქვთ და ყველა ვალირებთ ამ მიმართულებით ჩვენი საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტს.

— ფიზიკურად სად შეხვედით ერთმანეთს და სად დაბინადდით?

— შეხვედრა ევროსაბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის შენობაში მოქცეულ, დაბინადებით კი სამივე მხარე ერთ სასტუმროში „ჰილტონში“ დაგვბინადეს. ყველაფერი, რა თქმა უნდა, გათვლილი იყო ჩვენი მასპინძლების მხრიდან. გვემა სწორედ თანაცხოვრებას ითვალისწინებდა, რომ კონტაქტის მაქსიმუმისთვის მიეღწიათ.

— როგორი ურთიერთობა იყო სომხეთისა და აზერბაიჯანის წარმომადგენლებს შორის?

— ძალზე რთული, თუმცა პოლიტიკური დიალოგის ფორმები დაცული იყო. მათ უნდოდათ, ევროპის საბჭოსთან დადებითი კუთხით ყოფილიყვნენ წარმომადგენლები, როგორც მაღალი პოლიტიკური შეგნების მქონე სახელმწიფოების ხელმძღვანელი პირები. თვითონ ურთიერთობა ერთობლივი განცხადების შინაარსთან დაკავშირებით ძალზე რთული იყო, დავა მიდ

იოდა არა თითოეულ წინადადებაზე, არამედ თითოეულ სიტყვაზე და უფრო მეტიც, მიძინებდა კი იდავებს დასკვნით ნაწილში, არკვევდნენ, სად დასმულიყო მიძინე, რომელიც, ჩემი აზრით, საერთოდ არ იყო საჭირო და არ ცვლიდა აზრს.

— განსაკუთრებული მღელვარება რომელმა საკითხმა გამოიწვია?

— იქ იყო ერთი ფრაზა, „გამოირიცხოს შეუნარებლობის, ნაციონალური, აგრესიის და ტერიტორიული ამბიციების გამოვლენის ყველა საშუალება“. ამ წინადადებას მოჰყვა დიდი დავა. ეს ფრაზა მართლაც გაურკვეველი შინაარსისა იყო, მაგრამ ევროსაბჭოს ამოცანას წარმოადგენდა ხელმოწერების ერთად დაფიქსირება, რაც ითხოვდა მაქსიმალურად რბილი ტექსტის შემუშავებას. რაც შეეხება ნაციონალიზმს,

ეს ძალიან ამწვავებდა ვითარებას, რადგან ორივე მხარეს მგონა, რომ ეს მისი საწინააღმდეგო ფრაზა გახლდათ. იყო კიდევ რიგი საკითხები, რაზეც უმიზეზოდ კამათობდნენ.

— ბატონო გიორგი, შეიარაღების ფორტებზე თუ გქონდათ საუბარი?

— არა. მხოლოდ ერთ თემას შეეხებოდა, ჩვენ შეგვიძლია არა საომარ ვითარებაში, არამედ ოთახის პირობებში ვისაუბროთ 3 სახელმწიფოში არსებულ პოლიტიკურ პრობლემებზე. ამ შესვედრით, ამის მზადყოფნა დაფიქსირდა.

— შეხვედრაზე, ალბათ, საქართველო ყველაზე „ლაღად“ გრძნობდა თავს?

— დიახ, ახსავთის პრობლემა ჩვენი შიდა პრობლემაა და ამ სამთა შესვედრაზე ჩვენი დაპირისპირებული მხარე არ იმყოფებოდა, ვითარებაც ამის გამო არ დაძაბულა.

— რა კონკრეტული შედეგები მოუტანა თქვენმა ვიზიტმა საქართველოს?

— პოლიტიკაში ასე არ არის, ეს ფეხბურთშია. გაიტანა გოლს და იცი, რომ ერთი ნული, პოლიტიკაში კი მოკლე ნაბიჯებით მიდის. მთავარი ამ შესვედრისას ის გახლავთ, რომ საფუძველი ჩაეყარა ახალ ეტაპს, რასაც შეეძლო ერთობლივი შესვედრები სამ სახელმწიფოს შორის ჩვენი პოლიტიკური პრობლემების მოგვარების მიზნით.

— ბატონო გიორგი, კამათი მიძინის თაობაზე სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის როგორ დასრულდა?

— ეს იყო ფანტასტიკური მომენტი, ყურადღებას იმასაც კი აქცევდნენ, რომელი იტყოდა ბოლო სიტყვას.

სომხებმა თქვეს: ან ეს აბზაცი ამოვიღოთ, ან ეს, ჩემი აზრით, ერთიმორეს არანაირად არ ფარავდა. ისინი შესებნენ არ იყვნენ ერთმანეთთან, მათთვის მთავარი იყო, თავიანთი მოთხოვნების დაჟმეოთვითლებისათვის მიეღწიათ. ეს რომ არ ამოიღეს, სომხებმა მორგებ წინადადება წამოაყენეს, დოკუმენტის თარიღი არ მიეწეროს.

აზერბაიჯანის დელეგაციის წარმომადგენელმა თქვა: „Можно уточнить, а там запятая где стоит?“

მანანა ლოგავანიძე

კავკასიაში პრეზიდენტის ბერაქმები გული სწყალობთ

ტერორისტული აქტების სერიალი, რომელიც გასულ კვირას კავკასიაში მოხდა, პოლიტიკური მიმოხილვებისთვის უკვე გამოცანად იქცა.

19 მარტს ვლადიკავკაზში დატრიალებულმა ტრაგედიამ უამრავი ადამიანის სიცოცხლე შეინირა. მსგავსი შემთხვევა დიდი ხანია არ მომხდარა. ვლადიკავკაზი ცნობილია ეთნიკური და რელიგიური კონფლიქტებით. როგორც ცნობილია, ჩრდილოეთ ოსეთის მეზობელი ინგუშეთთან ტერორისტული დაპირისპირება აკავშირებს. ჩრდილოეთ ოსეთი რუსეთს ჩეჩნეთთან ომის დროს ემარებოდა, საკუთარ სამხედრო ძალებსაც კი აგზავნიდა ეროვნული მოძრაობის ჩასახშობად და როგორც პოლიტიკური მიზნებისთვის აცხადებენ, აფეთქებას შესაძლოა, შურისძიების ხასიათი ჰქონდა და მომხდარა ჩეჩნეთის რადიკალური ძალები ყოფილიყვნენ დამნაშავე. ექსპერტებისთვის მიზანი ნათელია, მათ რეგიონში დესტაბილიზაციის გამოწვევა სურდათ, ტერორისტული აქტი წინასწარ განსაზღვრული გეგმის მიხედვით განხორციელდა.

მორიგი ტერაქტი, რომელიც ორი დღის შემდეგ თავად ჩეჩნეთში განხორციელდა, კიდევ უფრო კარგად ორგანიზებული გახლდათ, ვიდრე პირველი. გროზნოს ერთ-ერთ ცენტრალურ ქუჩაზე მძღავრი აფეთქება სწორედ

მაშინ მოხდა, როცა ჩეჩნეთის პრეზიდენტის ახლანდელმა პრეზიდენტმა აფეთქების ადგილს რამდენიმე მეტრით გასცდა. დანაშაულს რამდენიმე ადამიანის სიცოცხლე ემსხვერპლა. არიან დაჭრილებიც, მათ შორის პრეზიდენტის დაცვის თანამშრომელი.

პრეზიდენტი მასხადოვი გადარჩა. თავდასხმა სწორედ მის წინააღმდეგ იყო მიმართული. რესპუბლიკის ლიდერი სკვდილს მესუთედ გადა

საკანგებო მდგომარეობის შემოღება გასლავთ.

ამ კონტექსტში გუშინდელი ჩეჩნეთი და ოროდ დღის წინანდელი ვლადიკავკაზის ტერაქტი ერთი ჯაჭვის ორი რგოლია. ამ აზრს ჩეჩნეთის ხელმძღვანელობასთან ერთად რუსეთის სამართალდამცავებიც იზარებენ. კერძოდ, შს მინისტრი სერგეი სტეპაშინი, თუმცა მისი თანამემამულენი ხელს მაინც ჩეჩნეთისკენ იშვებენ და გროზნოში აფეთქებას შინაარსულობას აბრალებენ.

ჩეჩნეთის ეროვნული უშიშროების სამსახურის უფროსი იბრაგიმ ხულდიგოვი საწინააღმდეგოს აცხადებს. იგი ამბობს, რომ ინფორმაცია ჩეჩნეთის სასაზღვრო რაიონებში, აგრეთვე ჩრდილოეთ ოსეთში და დაღესტანში, მოსალოდნელი აფეთქების შესახებ ჯერ კიდევ უკაი თვის წინ არსებობდა და ისინი, ვინც ტერაქტებს ახორციელებენ, ხულდიგოვის განცხადებით, რუსეთის სპეცსამსახურის აგენტები არიან.

ტერაქტთან დაკავშირებით უთვალავი ვერსია არსებობს, მათგან ერთ-ერთი ამგვარია, მომხდარის მიზანი, მასხადოვისა და რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტის შერეული პრიმიტივის შესვედრის ჩაშლა იყო.

ვინ და რატომ აწყობს ტერაქტებს, ეს ერთი საკითხია. მეორე და უმნიშვნელოვანესი კი ის გახლავთ, რომ კავკასიის ქვეყნების პრეზიდენტებს ძალიან უმართლებთ, შეიძლება ითქვას, ბედი სწყალობთ.

მანანა ლოგავანიძე

ნუ გავიჟავებთ ლტოლვილებს „გააფხაზებისთვის“!

ბევრი რამ გვსმენია ლტოლვილების გაჭირვებაზე, მაგრამ იატაკზე ცელოფანგადადებული ადგილი თუ ვინმესთვის ლოგინის მაგივრობას განცედა, ამის დადგენა შეუძლებელი იქნებოდა ჩემთვის, საკუთარი თვალით რომ არ მენახა.

„ელევატორშენის“ ქარხნის ტერიტორიის რომ ვენეეთ, ცოტა არ იყოს, გაოცებული დავჩი, სამსართულიანი შენობა ქარხნის შიდა ბეჭდილებას სულაც არ სტოვებდა, მით უფრო მოქმედისას.

ზემოსხენებული ქარხნის დირექტორი ბატონი ბესო ჩიგოგაძე გახლავთ. მისი გაჭირვება კი — როგორც ჩვენი ჭირვარებით ცნობილ საქართველოში სწორად ხდება ხოლმე — ლტოლვილები, რომლებიც ქარხნის შენობაში შესახლდნენ.

აფხაზეთიდან დევნილმა უზინაოდ დარჩენილმა 7 ოჯახმა სწორედ ზუსტსენებულ შენობას შეაფარა თავი.

1996 წ. ეს შენობა ქონების მართვის სამინისტროსგან იჯარა-გამოსყიდვით გაიფორმა ქარხნის ხელმძღვანელობა! წლის ვადით. როგორც ქარხნის დირექტორი აცხადებს, მას დიდი სამიზალო გეგმები ჰქონდა და ინვესტიციებიც ეგულებოდა, რომ არა ლტოლვილები, რომელთა წყალობითაც შენობა მთლიანად პარალიზებულია და გაძარცვული.

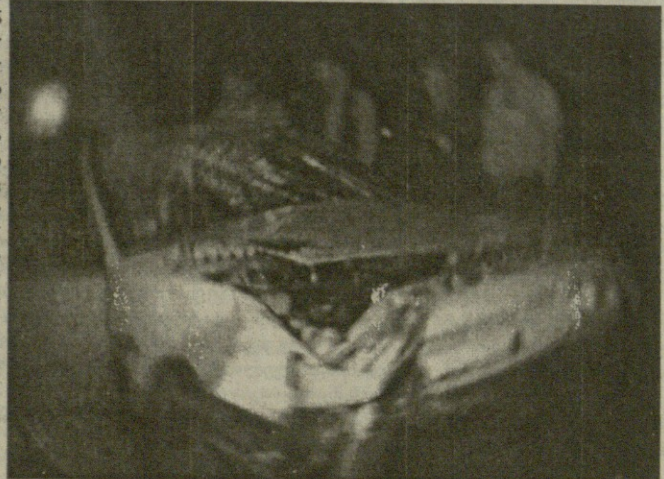
ბატონი ბესო ჩიგოგაძე ლტოლვილებს ძარცვაშიც დებს ბრალს, ლტოლვილები კი პირიქით, ამტკიცებენ, რომ ყველაფერი, რის მოპარვასაც დირექტორი მათ აბრალებს, თავად გახლდა სახლში.

ტრონი სვანებთან ალიანსში შესვლას ცდილობს, შენობა დაცალკო, მეგრელები იძულებულნი იქნებიან წავიდნენ და თქვენ ისევ დაბრუნდით.

როგორც ლტოლვილები ამბობენ: ბატონი ჩიგოგაძეს შენობიდან დიდი მოგების მიღება მოუხდა და მის სასტუმროდ გადაკეთებას აპირებს; ამის პირველი ნიშნებიც უკვე ჩანს, სარდაფში ციგნები ჰყავს შესახლებული, რომლებიც ლამეში 3 ლარს უხდიან; ცხადია, ასეთი სარდაფიანი შემოსავლის წყაროს დაკარგვა ნებისმიერ შემთხვევაში გულდასანყვეტია, ოღონდ ერთი რამ ყურადღებიდან არ უნდა გამოგვარქნეს. ქართველობის შენარჩუნება აუცილებელი პირობაა თითოეული ჩვენთაგანისათვის და ერთ მშვენიერ დღესაც მშობლიურ კუთხეში დაბრუნების მონატრულ ლტოლვილებს არძინება „დედლა“ რომ შესთავაზოს, თუ „გააფხაზებისთვის“, დაგაბრუნებოთ, მაშინ რას ვშვებთ, რატომ ვიდგამთ ფეხს სხვის ცოდვაში, რას ვუპირებთ გურამ ბელქანის ოჯახს, ცელოფანგადადებულ იატაკზე რომ სძინავთ, რას ვუპირებთ ათასს სხვას, რომელთაც ღამის გასათევია არსად აქვთ? ნუ გავიმეტებთ „გააფხაზებისათვის“ თითოეულ ქართველს, ნუ დავივიწყებთ პრეზიდენტს ბრძანებულებას და შენობებს, რომლებიც დროებით არის უმოქმედოდ, დაუთმოთ ლტოლვილებს დროებით სარგებლობაში.

და ბოლოს, გვინდა ვთხოვოთ სათანადო ორგანოებს, დანტერესდნენ, ზედმინევენთ შეისწავლონ „ელევატორშენის“ სანარმო და ამის შემდეგ დადგეს საკითხი ლტოლვილების შენობაში ყოფნა-არყოფნის შესახებ.

ნანა ძივლიანი

„თუკაშულის პაპიონი გეუი პეპლა პანასა“, ანუ რაგოზ გვილინიან „პაქონალდსი“ შესულას?

ამ ცოტა ხნის წინათ, თბილისის სიასტეა შორის „პრევილიზა“ „მაკონალდ-სის“ რესტორნის გახსნა. ამ ფაქტს დიდი ყურადღება მიაქცია პრესამ, რადიო-ტელევიზიამ; ქალაქის ქუჩებში უზარმაზარი აფიშები ულაცადნენ „მაკონალდსს“ საქართველოში შემოსვლას... ამ საყოველთაო კამპანიაში ქვეყნის პრეზიდენტიც კი ჩაერთო...

გაჩნდა ევროპულ კულინარიას „მონაწირებულ“ ადამიანთა რიგები ამ რესტორნის შესასვლელთან, ენაობა და კოლექტიური მსვლელობები ჩვენს ამ „ახალ საოცრებაში“.

ერთი შეხედვით რიგითი ფაქტი, რესტორნის დაფუძნება, ლამის ჩვენი ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს საკითხად იქცა.

ჩვენ, სამწუხაროდ, რაიმე უცხო, ხშირად გაუთვითცნობიერებლადც კი, ვაიდვალებით, ვაფიქსივით. ამ მხრივ საინტერესოა გაზეთში „მშვიდობა საყოველთაო“ (1999 წლის 3-18 თებერვალი) გამოქვეყნებული წერილი.

ავტორი გვამცნობს, რომ რესტორნის მსვლელებს იქ მისული ჟურნალისტებისათვის დაურიგებიათ „პრესისთვის განკუთვნილი ინფორმაცია“, რომელშიც საზოგადოებრივი კვების ამ ორგანიზაციის სისტემისათვის დამახასიათებელი მრავალი ნიშანია ჩამოთვლილი.

ამ ინფორმაციით „შეიარაღებული“ და, ეტყობა, რესტორნის პრაქტიკულ საქმიანობას ადგილზე გაცნობილი წერილის ავტორი, საქებად სიტყვებს არ იშურებს „მაკონალდსის“ მისამართით, ხაზს უსვამს მეპატრონეთა ქველმოქმედებას, რომ ისინი თურმე აპირებენ ადგილობრივი მაცხოვრებლის პროდუქტების მაქსიმალურად გამოყენებას, ამით კი ათულობით გლხეს გაუჩნდება სოლიდური შემოსავალი (თუმცა, ჯერ-

ჯერობით, მხოლოდ პური, სალათა და „კოკა-კოლა“ თურმე ქართული, დანარჩენი კი შემოტანილია).

კორესპონდენტის სიტყვებით, „ფაქტია, რომ „მაკონალდსის“ ფირმის მთელი ისტორიის მანძილზე მისი ძირითადი პრინციპებია: მაღალი ხარისხის პროდუქტები, რომლებიც ღირსით მიეწოდება მომხმარებელს სუფთა გარემოში და რაც შეიძლება იაფად.

ამ პრინციპებს საფუძვლიანად გაცნობილი ავტორი

ჩამოუყალიბებიათ. ალბათ, ჩვენთანაც ასე მოხდებაო. ეს კი ნიშნავს დამატებით ასობით და ათასობით სამუშაო ადგილის ნორმალური ანაზღაურებით და კიდევ იმას, რომ... ჩვენი მოქალაქეების მსყიდველობითი უნარიანობა თანდათან მატულობს“.

წერილის წაკითხვის შემდეგ, გვებადება კითხვები: რატომ უნდა გვიხაროდეს ასე გამეტებით ჩვენთან უცხოური „გამომკვებავი“ ფირმების დაფუძნება და აქ მათი მთელი სისტემის შექმნა? ნუთუ საკუთარი ძალებით სასაბედლო-რესტორნების ორგანიზებაც კი არ შეგვიძლია და ეს სფეროც უცხოელების შემოსავლის წყაროდ უნდა ვაქციოთ, ჩვენ კი მიმტანების ხელობის დაუფლებით დავამაყოვდეთ?

ავადმყოფებსა და მოხუცებს „მაკონალდსი“ ექიმის ნებართვის გარეშე „ღირსით“ არ მიანოდებს „ბიგმაკს“? თუ ბიზნეს-საიდუმლო არაა, როგორ შეიძლება გამოიწვიოს „მაკონალდსების“ აქ მომრავლებამ ჩვენი მოქალაქეების მსყიდველობითი უნარიანობის თანდათან მატება?

რატომ აუცილებელი „მაკონალდსის“ პროდუქტის რეკლამისათვის ჩვენი ეროვნული ავტორისული სიტყვებით, „გემრიელი კერძების“ ჩვენს მიერვე ანტირეკლამა?

ათობით და ათასობით ახალი სამუშაო ადგილი შედის თუ არა ხელისუფლების მიერ ხალხისათვის ადრე დაპირებულ მილიონი სამუშაო ადგილში?

ამ კითხვას ქართველ ხალხზე უკეთესად, ალბათ, ვერავინ უპასუხებს. ქართველ კაცს კი უთქვამს: „თურაშულის პატრონი, ჭყეში ეძებდა პანტასა“ და „უპატრონო ეკლესიას, ეშმაკები შეესივნენ“.

იქნებ, ამიტომ გვიღიმებ „მაკონალდსში“ შეაულებს.

ბ. ს.

„ქარცხანს კი მოვრჩით, მაგრამ რა უყოთ ახლა ამ ქვეყანას?“

საპარლამენტო არჩევნების წინა ციებ-ცხელებას რომ კულმინაციას შემოდგომაზე მიაღწევს, ამაში ეჭვი არავის ეპარება, მაგრამ არც ისაა დაფარული, ფინიშისათვის სამზადისი, თანაც გამალებული, უკვე რომ მიმდინარეობს. იქნება ახალი პარტიები, ბლოკები, მოძრაობები... მიზანი ყველას ერთი აქვს: თავისუფალი, დემოკრატიული სახელმწიფოს აშენება. რა სჯობს ამასო, იტყვის მკითხველი და ჩვენც დავეთანხმებით, რომ არა ერთი, ჩვენი აზრით, ფრად, სავალალო მომენტი: ამ პარტიათა, ბლოკთა თუ მოძრაობათა დიდ უმრავლესობას დეკლარაციულად ბის გარდა, ქვეყნის აღმშენებლობის არავითარი

მოაგროვოს არჩევნებში, თუ მეტი არა, სუბორცინციანი ბარიერი მაინც გადალახოს. როგორც ყველა ჯარისკაცს გენერლობა ესოზრება, ასევე ყველა პარტიას სურს ხელისუფლებაში მოსვლა და კაცმა რომ თქვას, ეს ბუნებრივი, კანონზომიერი მოვლენაცაა, რომ არა ერთი მომენტი, — ამდენი პარტიების, ბლოკებისა თუ მოძრაობების შემყურე ამომრჩევლის დაბნეულობის მომენტი. მოკლე სქემა ასეთია: ყველა პარტია ამომრჩევლის სთავაზობს თავისუფალი, დემოკრატიული, ძლიერი სახელმწიფოს მშენებლობას, ანუ ლოზუნგი ყველას ერთი აქვს და განსაკუთრებული კონცეფცია, პროგრამა კი არაა და ჩანს.

დაღალა ხალხი და ყველაფერზე ხელი ჩააქნევინა. ვნახეთ ჩვენ მოქალაქეთა კავშირის და მათი ლიდერის დემაგოგიური დაპირებები, ვნახეთ ლეიბორისტთა და სხვათა და სხვათა იაფფასიანი პოპულიზმი და მომავალშიც ბევრს ვნახავთ. მაგრამ, სამწუხაროდ, კვლავაც გავიმეორებთ, ჯერჯერობით ვერ ვხედავთ ისეთ პოლიტიკურ ძალას, (ცალკეული გამონაკლისების გარდა), რომელიც დემაგოგიაზე და პოპულიზმზე კი არ ააგებდა თავის პოლიტიკას, არამედ კონკრეტული პროგრამით, კონცეფციით ხელში, დღევანდელი რეალობიდან გამომდინარე, დაეღაპრა აკეთებდა ხალხს და ყოველი მისი სიტყვა მყარი

კონკრეტული პროგრამა, კონცეფცია არ გააჩნია (თითქმის მართალი პარტიის ჩათვლით) და დეკლარაციულად აშენებული ქვეყანა კი რაც იყო, ყველა კარგად გვახსოვს და დღეს უკვე ისიც კარგად ვიცით, რომ თავის დროზე ხელისუფლების სათავეში ბოლშევიკები ქვეყნის ძარცვას რომ მორჩნენ, როგორი პირდაღებულები შეჰყურებდნენ თურმე ერთმანეთს: ძარცვას კი მოვრჩით, მაგრამ რა უყოთ ახლა ამ ქვეყანასო... (მერე სტალინი მისწროთ ბედზე და ავად თუ კარგად, სახელმწიფო სისტემა ჩამოყალიბდა).

დღევანდელ ჩვენს ყოფას რომ უყურებ, დაახლოებით ისეთივე სიტუაციაა, როგორც ბოლშევიკების პერიოდში იყო, ანუ ხელისუფლებაში მოკალათებული კორუმპირებული ჩინოვნიკები (ამ ხელისუფლებაში უმრავლესობა რომ კორუმპირებულია, ეს საეჭვო არ უნდა იყოს) ქვეყნის ძარცვას თითქმის მორჩნენ (ჯერ კიდევ აქვთ დარჩენილი რაღაც-რაღაცეები) და ცოტა ხანში, სავარაუდოდ, იმ ბოლშევიკებით შეაჩერდებიან ერთმანეთს. პრედატორული — რა ვუყოთ ახლა ამ ქვეყანასო...

მივუბრუნდეთ პარტიებსა და არჩევნების თემას, ანუ იმას, რომ ყველა პარტია (უკლებლივ) ცდილობს წრეული გამარავლოს და იმდენი ხმა

რას იზამს ამ შემთხვევაში ამომრჩეველი (ამომრჩეველთა უმრავლესობა)? ბუნებრივია, დაიბნევა და საბოლოოდ ხმას იმას მისცემს, ვინც, ხატოვნად რომ ვთქვათ, ხვალისდელ კვერცხზე კი არ დაუნყებს ლაპარაკს ლოზუნგების ენით, არამედ დღევანდელ ქააშის მისცემს და ზედ ითხოვს ტომარა ფქვილს, შაქარს ან სულაც ცოჩიან კამფეტს დააყოფოს.

რატომ უნდა ასე მოხდეს? ნომინალში ვფიქრობთ, იმიტომ, რომ ჯერ ერთი, დღევანდელმა ხელისუფლებამ ბევრი თად იშრომა იმისათვის, რათა მისახლეობის დიდ უმრავლესობაში ნიშლიზმი, ყველაფრისადმი გულგრილობა დასადგურებულიყო. მეორე ისაა, რომ ამდენი ლოზუნგ-დაპირებით დაღალა ხალხი და ყველაფერზე ხელი ჩაიქნა და მესამე ისაა, რომ ბოლოს და ბოლოს, ამომრჩეველი საერთოდაც ჯანაზა ვინ პატრონია, ვინ — ჯენჯი, ვინ ქვეყნის დამანგრეველი და ვინ — ამშენებელი, ერთმანეთისაგან ვერაურობენ და ზემოთხსენებულ დღევანდელი ქათმის ფსიქიკაც ამიტომაც გამოუმუშავდა, ანუ ჩემთვის არცერთი პარტია თუ ხელისუფლება არ უქნია ღმერთს და ღმერთს თუ ვინმე რამეს გადმოგიდებს, ჩემი ხმა მისი ფეშქაში იყოსო, ფიქრობს.

ამდენმა დემაგოგიამ, ცრულ დაპირებებმა, იაფფასიანმა პოპულიზმმა

არგუმენტებით იქნებოდა გაჯერებული.

ერთი თემა: ზემოთ ვთქვი, იქნება და იქნება პარტიები, მოძრაობები და ბლოკები-მეთქი... ახლახანს ერთი ასეთი მოძრაობა სამეგრელოში შეიქმნა ჩვენთვის არც ისე უცნობი ალექსანდრე ჭაჭიას მეთაურობით. აქ არ შევუდგებით ჭაჭიას პიროვნების დახასიათებას, ანუ რაღაც ეს არცაა ჩვენი მიზანი და ჯერჯერობით არც მის მიერ დაფუძნებული სამეგრელოს ალორძინების კავშირის მიზნებსა და ამოცანებზე გაქვს რეალური წარმოდგენა, მაგრამ უსაშინოდ კიდევ ერთხელ გავვაკვირვა ერთმა მომენტმა: სახელისუფლო საინფორმაციო საშუალებებმა და ზოგიერთმა თავისუფალმა ტელეარხმა თუ გაზეთმა თავისებური უარყოფითი შეფასება მისცა თვით ამ ფაქტს იმდენზეც კი, რომ დაუშვებლად მიიჩნიეს სამეგრელოში ასეთი ორგანიზაციის დაფუძნება. კი, გავვაკვირვა იმიტომ, რომ თუ აჭარაში შეიძლება არსებობდეს დემოკრატიული ალორძინების კავშირი, თუ რაჭაში, კახეთში, სვანეთსა და საქართველოს სხვა კუთხეებს აქვთ ამგვარი ორგანიზაციები, სამეგრელომ რაღა დააშავა? რატომ ხდება ასე, რომ მავანი და მავანი, სამეგრელოს სხენებაზე ხშირად სეპარატიზმის სუნს გრძნობს და ლამის

ანტირეკლამა

პასუხად არამკითხა მოაბას

მე არავითარი სურვილი არა მქონდა, მითუმეტეს, გაზეთ „საქართველოს“ ფურცლებზე კიდევ ერთხელ დაეგრუნებოდი აკად. გ. მელიქიშვილის თემას, რამეთუ ამ უკანასკნელს ეყო გონიერება და თვითონ გადადგა ისტორიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორობიდან. თუ ამ საკითხს ვუბრუნდები, ამას ვაქებებ გ. მელიქიშვილის არამკითხე მოაბის — ვინმე ვახტანგ პაიკიძის რეპლიკის საპასუხოდ.

თურმე გ. მელიქიშვილს მე ყოველად უსაბუთოდ ვაკრიტიკებდი. მაგრამ თავი დავეხრებოდი ჩემს არგუმენტებს, სხვებიც (პროკოფი არაქიანი, ლევან ფრუაძე, ალექსანდრე აბდლაძე, ზურაბ რატიანი და ა. შ.) ხომ ასევე კრიტიკულად გამოდიოდნენ (სხვათა შორის, გაზეთ „საქართველოს“ ფურცლებზე) ან დირექტორობიდან გადადგ-

გარი გ. მელიქიშვილის წინააღმდეგ. მაშ რა მოხდა, რატომ გასიდა გ. პაიკიძე თავი ექსპერიმენტორის დასაცავად, მით უფრო, რომ ჩემი ოპინიები ძალზე შორს დგას საქმის არსის გარდასახვად. პასუხი ჩემთვის ცხადზე უცხადესია: იგი თავგადაკლული ზვიადისა, გახლავთ და ამის გამოისობით მზადაა, ანგარში ეპისწიროს მე ვითარცა „კლასიკური“ თუ „პარტიული“ მონინალმდევს.

თურმე პატრიოტების გრძნობა-შეგნებინდან სულ მთლად დაცლილი ცყრილი ვარ. შეგახსენებ, რომ ამას წინათ „მრგვალების“ ერთ-ერთ გაზეთში სიმდიდრით აღზევებულიად გამოცხადებულ (ბნ ნოდარ ნათაძესთან ერთად). ახლა, როგორც ვხედავთ, პატრიოტობაზე მეუბნებიან უარს. გულწრფელად ვფიქრობ, რომ ჩვენი ქვეყნისათვის, ყოველ შემთხვევაში, ვ.

პაიკიძეზე მეტი მაინც გამოკეთებია და მითუმეტეს, გავაკეთებ მომავალში. საოცარია: კერძოდ, საქართველოში ერთ დროს ბლომად იყვნენ ადამიანები (უკუნიშნები), რომლებსაც უჭკვიანეს ქართველად მოქიპონდათ თავი, ახლა კიდევ გამოჩნდნენ გარკვეული ყაიდის პირნი, რომლებიც თავს ჰიჩინებენ 100%-ან ქართველ პატრიოტებად. ამ კატეგორიას ეკუთვნის საზოგადოებრივ-საზოგადოებრივი უფროდ უჩინარი, უფერული ვ. პაიკიძე.

რაც შეეხება იმას, თუ რა მოხდა 1991-92 წლების საქართველოში, აქ უადგილოა ამაზე ლაპარაკი. აგრეთვე მიზანუკონოა ეს ავუსხსნა ადამიანის, რომელსაც მხოლოდ იმას გააგებინებ, რაც სურს და ვერაფერს შეასმენ იმაზე, რაც არ უნდა.

გურამ ყორანაშვილი

გაგრძელება მუქვსუ გერდზე

მესხეთ გვერდიან

ჭოს ძირითადი მასის ანუ მისი საშუალო შემადგენლობის ე. წ. ძარღვი მე მთელი სინათლით დავინახე მხოლოდ შემდეგში — მაშინ, როცა მისი დანახვა და დაკვირვება მხოლოდ ქუჩაში შემთხვევით შეხვედრილი, ნაწილობრივ დევნილი და ან უკვე ყოფილი დეპუტატების საუბარში, მოქმედებაში, რეაქციებში და განწყობილებაში შეიმქო. იმ ადამიანთა უმრავლესობაში იყო (და არის) ის, რასაც ადამიანის „ფოლადის ლერძი“ ეწოდება და რისი მიმართვაც ქვეყნის საქმეზე — და არა მხოლოდ ოჯახის საქმეზე — პოლიტიკური „ლიდერის“ საჯილდო კვად უნდა ჩაითვალოს. მთელი პასუხისმგებლობით შემოიძლია ვთქვა, რომ, გონივრული და შემწყნარებლური მართვის შემთხვევაში, მით უფრო — პარლამენტის გარე სტრუქტურებში მთლიანი ეროვნული მოტივების სათანადოდ ჩართვის შემთხვევაში იმ უზენაეს საბჭოს შექმნა სახელმწიფოს მშენებლობის ამოცანის გადაჭრა. სამწუხაროდ, ეს ასე არ მოხდა. უზენაესი საბჭოს უმრავლესობის სიტყვასა და მოქმედებაში მეტი ადგილი ეჭირა უმცირესობის („ოპოზიციის“) დათრგუნვის ამოცანას, ვიდრე არსებულ პრობლემათა დაძლევის ამოცანას. ეს არ იყო ამ ადამიანთა პირადი ბუნების უშუალო და პირდაპირი შედეგი. უზენაესი საბჭოს გაყოფა, ისევე როგორც მთლიანად ერის გაყოფა „მომხრეებად“ და „მინინალმდებლებად“, რასაც ზ. გამსახურდიას ბრალად სდებდნენ, ფსიქოლოგიურად მართლაც მის დროს მოხდა და მართლაც მისი ხელით მოხდა. სრულიად უყოყმანოდ შემიძლია ვთქვა: ეს მარტვი გაუგებრობა, რომელსაც საშინელი სისხლისღვრა და ეროვნული მასშტაბის კატასტროფა მოსდევდა ლოგიკურ შედეგად, მხოლოდ იმით იყო გამოიწვეული, რომ ვერც ერმა და ვერც ხელისუფლებამ (რა თქმა უნდა, მისი ე. წ. ოპოზიციური ნაწილის ჩათვლით) ვერ განსაზღვრა, რომ იმ ბუნებრივი ადამიანური ინტერესების, გრძნობებისა და სისუსტეების მიღმა, რაც ამ დაპირისპირებაში იყო ჩართული, არსებობს და უკვე ამოქმედებულია უფრო ძლიერი მოტივები, ღირებულებები და მოსაპოვებელი პრინციპები — ისტორიული მასშტაბის ეროვნული და სახელმწიფოებრივი ინტერესები, რომელთა რეალიზაციისათვის თუ ხელისაღმშენებლის საკითხი ახლა წყდება. ჩვენ დაგვაშინებდა არა იმან, რაც გვაქვს, მაგრამ არ უნდა გვეკონდეს (შურმა, ფსიქოპათიურმა მეტაქსიზმმა და ერთ მილიმეტრ სივრცეში ჩასატყევი სხვა ამდენადვე „საპატიო“ ვნებათა ღელვამ), არამედ იმან, რაც უნდა გვეკონდეს, მაგრამ არა გვაქვს (ალბათ, ჯერ არ გვაქვს) — სახელმწიფოებრივი მასშტაბით და პოლიტიკურად მასშტაბით აზროვნების ჩვევისა და კულტურის უქონლობა, მაგრამ ამაზე — ქვემოთ.

უზენაესი საბჭოს შემადგენლობაში კიდევ უნდა ვახსენოთ კომუნისტები, რომლებსაც მანდატების ერთ მესამედზე სულ ორნახევარზე მეტით აღემატებოდა (ასე რომ ეროვნული სულიერების დეპუტატებს, უმრავლესობის ან-ოპოზიციისა და, ერთად აღებული ძლიერ გვიგროვებოდა ის ორი მესამედი და ცოტა მეტი, რომელიც კონსტიტუციური და ორგანული აქტების სტიმულირებდა). ესენი გასუსულები ისხდნენ მაშინ, როცა კამათი უმრავლესობისა და ოპოზიციის კინკლაობის სახეს ატარებდა, და რამდენიმე წარმომადგენლის სახით ეროვნულ კამათში მაშინ, როცა მას არსებითი ხასიათი ჰქონდა. (ესენი იყვნენ ძირითადად დეპუტატები თ. ნინიძე და ა. სილაგაძე). აღმასრულებელ და სხვა პარლამენტისგარე საქმიანობაში ისინი საკმარისად იყვნენ ჩაბმულნი (ვ. ხეცურიანი, ლ. ალექსიძე, რომლის არაერთი ცუდმა რჩევამ, ჩემის აზრით, კარგად დიდი ენება მოიტანა, ვ. რაზმაძე და სხვანი. ეს უკანასკნელი და-

ნოდარ ნათიაძე:

რას ვიცი

ტოვებულ იქნა გენერალური პროკურორის პოსტზე იმის გამო, რომ მისი აქამდე დაჭერილი თანამდებობის — საქართველოს სსრ გენერალური პროკურორობის — ინერცია ხელს შეუწყობდა მის ქმედებებში ჩვენი სახელმწიფოებრიობისადმი მტრულად განწყობილ ზონებში. კომუნისტები მორჩილად წევდნენ ხელს ყველაფერზე, რასაც კი თავმჯდომარე კენჭის საყრდელად აყენებდა, და როცა ერთ მათგანს — ჭკვიან კაცს — თვალის შევსნარი რაღაც უხერხილი ნინადადებდა ხელის აწევისას, მან მხრები აიჩეხა „აბა რა ვქნაო“. აქტიურობდა თ. შაშიაშვილი და ძალიან სწყინდა, როცა კომუნისტებს ცუდად მოიხსენიებდნენ ტრიბუნაზე ან პრესაში. ჩემი შთაბეჭდილებით, კომუნისტების ლიდერი „უზენაეს საბჭოში“ იყო არა საქართველოს მანამდელი მმართველი, დეპუტატი გ. გუმბარძე, არამედ

ბულობდა, არამედ იზრდებოდა. იყო და თანდათან „ამუშავდა“ გარეთ დადგმული კარვებიც შიგ დაბანაკებული „მხარდამჭერებით“, შემდეგ გაჩნდა ქუჩაში დამუსტრული „მასა“, რომელიც ოკუპანტს კი არ ეწინააღმდეგებოდა, არამედ „ოპოზიციონერს“, და ათასი სხვა ანალოგიური ანომალია. მაგრამ ყოველივე ამის ჩანასახი ლამის თავიდან იყო მოცემული თვით იმ ხასიათში, რომელიც ამას მართავდა. ამ პროცესის ისტორიას გამოვყევით, რადგან იგი, როგორც უკვე ვთქვი, ფაქტორი იყო, და შევეცდები მისი ეტაპები დავახსიათო.

დასაწყისში უზენაესი საბჭოს სხდომებს სრულყოფილად აკადემიური ხასიათი ჰქონდა. ის მაღალი პასუხისმგებლობა საქმის წინაშე და აუდიტორიის წინაშე, რომელიც ეკისრა საქართველოს პირველ არჩეულ ხელისუფლებას 1918 წლის მერე, ყველას ესმოდა. ორატორები

თუ იყავით, არ გახსოვდათ, თქვენს თავზე რომ კიდევ „ზევით“ არსებობდა. ასევე, დეპუტატები გადაცემათა განახლების შემდეგ ისე იყვნენ შეპყრობილნი არარაული დაპირისპირებით ერთმანეთის მიმართ (ისეთი არარაული, რომ მათ დაპირისპირებათა დიდი ნაწილის შინაარსს ვერც კი გავიხსენებ), რომ გარესამყაროს არსებობა სულაც ცნობიერების მიღმა რჩებოდათ.

იმ გადაცემების არსებობა არარსებობა, სამწუხაროდ, დეპუტატებისთვის დიდად ამაღლებული იყო თემა აღმოჩნდა და თავისი წვლილი შეიტანა — გარეგნულად მაინც, — იმ გაღიზიანების შექმნაში, რომელიც შემდგომ მოვლენათა ფაქტორი გახდა. თუმცა მსოფლიო პრაქტიკის თანახმად პარლამენტის სხდომათა ტელე და რადიოტრანსლაცია სრულებითაც არაა დემოკრატიის აუცილებელი მ-

სხვა, კომუნისტების იმდროინდელი „ცეკას მდივანი“ ა. მარგინი. როგორც ერთმა მათგანმა მითხრა, შევარდნაძისგან ინსტრუქცია ჰქონდათ, ხელისუფლებას არაფერში შესწინააღმდეგებოდნენ, რომ რაღაცს ამზადებდნენ „უმაღლესი“ უფრო ზუსტად, რომ რაღაცს მოამზადებდნენ, უდავო იყო. მაგრამ მათ სამზარეულოში ჩახედვის იარაღი არავის ჰქონდა.

უზენაესი საბჭოს სხდომები
ზემოთ ვთქვი, რომ უზენაეს საბჭოში დეპუტატების „მომხრეებად“ და „მინინალმდებლებად“ დაყოფის პირადად ზ. გამსახურდიას მიერ შექმნილი ყოვლად მიუღებელი და, რაც მთავარია, ყოვლად უპერსპექტივო ატმოსფერო სუფევდა. იგი თავიდან არ იყო, არამედ მხოლოდ შემდეგში გამომჟღავნდა თანდათან. მე მინდა მისი შექმნის პროცესს თვალის გაგადევნო. ბოლო თვეებში მე იგი კომპარტიზმის, მასსოვის.

„მომხრეებად“ და „არამომხრეებად“ ხელოვნურად დაყოფილი კრებულის თავზე საერთო აურასავით სუფევდა რაღაც მუდმივი, თითქმის ცხოვრების წირმად ქცეული გაღიზიანება ვილაციის ან რაღაცის მიმართ — მე არ მინდა ვთქვა, ისტერია, რომელიც თითქმის ტალღებად ვრცელდებოდა ცენტრიდან, სადაც თავმჯდომარე იჯდა, გარეთკენ და თავის გავლენას მთლიანად ფოიეში კარგავდა. იყო, დავსვენებავთ, ხანგრძლივი პერიოდები ურთიერთკეთილგანწყობისა და პარმონიის, მაგრამ ჯამში გაღიზიანების ამ ატმოსფეროს ძალა კი არ კლ-

დებოდა, მათი შეწყვეტა მაინც პრინციპის ძალიან დიდი შეცდომა იყო, — ერთი იმ შემთხვევათაგანი, როცა მას, როგორც ჩვეყიან, სულმა წაასძლია და თავის პირად მოწინააღმდეგეებად მიწვეული ადამიანების დასათრგუნავად თავისი მფლობელობის გამოყენებით მათთვის ფართო ტრიბუნის წარმოებისკენ უბიძგა. დეპუტატთა მუტუკლეზად სივრცეში მოაზროვნე ნაწილის და, ამასთან, შედარებით ტექნიკური ნაწილის წარმომადგენლები — პარლამენტის წევრები — ამ დროს მათი მათაშა, რადგან პოლიტიკური კურსის დეტალები უფრო მაღლებზე, ვიდრე საქმის ეს მხარე. მაგრამ მასსოვის, რომ ეს ჭიდაობა არანაკლები ორი კვირისა გრძელდებოდა. ბოლოს ერთგვარი ჯეტლმენური ურთიერთდანაშაულებით გადაწყდა საქმის კენჭისყრით გარკვევა. უყარეს კენჭი და უმრავლესობა გადასწყვიტა გადაცემები არ განახლებულიყო. ამ გადაწყვეტილებას და მისთვის ხმის მიცემას, ცხადია, არავითარი სანატიო ანუ ოდნავ მაინც დამაჯერებელი მოტივაცია არ ჰქონდა და მის დასაბუთებას არც ვინმე ცდილა. ეს იყო უბრალო არჩევანი სწორე (ამ შემთხვევაში — დემოკრატიული) და ხელისუფლებისთვის საამებელ (ამ შემთხვევაში — „არადემოკრატიული“ და არასწორი) გადაწყვეტილებას შორის. (გადაცემათა განახლების წინააღმდეგ, როგორც მასსოვის, დეპუტატთა ორმა მესამედმა მისცა ხმა).

ეს ჩემი აზრით უმნიშვნე-

ლო თემა, ასე თუ ისე, მაინც ასახავდა რეალური ფსიქოლოგიური და პოლიტიკური „ამინდის“ გარკვეულ პარამეტრებს. არც თავისუფლად და კანონიერად არჩეულ პარლამენტს და, მასთანადამე, არც საზოგადოებას არ აღმოაჩნდა იმის არც უნარი, არც პოლიტიკური ნება, რომ ერთი კაცის ეს ყოვლად უსაფუძვლო დაყენება დაეძლია და მით ამ პიროვნებისთვისა და თვით ქვეყნისთვისაც, ასე ვთქვათ, ზნეობრივი მობოლიზებულიობისა და პასუხისმგებლობის გაკვეთილი მიეცა. რალა ბევრი გავაგრძელო, გადაცემათა არგანახლებას სხვათა შორის ხმა მისცა მაღალი რანგის ლინგვისტმა, აკადემიკოსმა თამაზ გამყრელიძემაც — ძალიან ნათელი და ფხიზელი გონების კაცმა, სახალხო ფრონტის გამგეობის წევრმა და სახალხო ფრონტის დეპუტატმა, რომელსაც, ყველა ზემოხსენებული გარემოების გამო, ლოგიკურად, მხარი გადაცემათა განახლებისთვის უნდა დაეჭირა. ჩემზე ამ ფაქტს არანაირი შთაბეჭდილება არ მოუხდენია. მე იგი — სრულებით ძალდაუტანებლად და ბუნებრივად, — ადვილად ჩავტეე პიროვნული ყოფითი მახასიათებლების ჩარჩოში, ისევე, როგორც, მაგალითად, ის ეპიზოდი ჩვენი ერთობლივი ახალგაზრდობიდან, როცა ღია საბარგო მანქანით ჩარგალში მიმავალი აღმაცერმა კოკისპირულმა წვიმამ დაგასხა და მთელი ოცსულიანი ექსკურსიდან მშრალი მხოლოდ თამაზ გამყრელიძე დარჩა იმის წყალობით, რომ... ჩაცუცქდა და ერთი ტანწერება, მასზე ათიოდე სანტიმეტრით მაღალი ქალიშვილის ზურგს ამოეფარა. მაგრამ ზოგადად — ანუ მათი ხმის ჩაქმენდინებით შეურაცხყოფილ „ოპოზიციონერ“ დეპუტატთა ძირითადი მასისთვის — უმრავლესობის მიერ განხილთ ეს სილა მწარე აღმოჩნდა და თავისი პროტესტი მათ დარბაზიდან გასვლით გამოხატეს. მათ შორის, გასაგები მიზეზის გამო, დარბაზი დავტოვე მეც და შესვენებადმე დარბაზში აღარ მოგზავნილხარ. პარლამენტარიზმისათვის ამ, ალბათ, დიდად ჩვეულმა ეპიზოდმა უდასაპარლამენტო დემოკრატიისათვის ბრძოლის ამ ტალღაზე შიგ დარბაზშიც და გარეთ ხალხშიც დიდი რეზონანსი ნახა. ამ ყოვლად უმნიშვნელო ქმედებაში, რომლისთვისაც სერიოზუზამ ამოცანებით გართულ პარლამენტარს სულაც ყურადღება არ უნდა მიექცია, საბჭოს უმრავლესობაში უმცირესობის ჩაქოვლის სურვილი თუ არა, მისდამი გაღიზიანების გაორკეცება მაინც წარმოშვა (რადგან ეს, ასე თუ ისე, ამ დემოკრატიისათვის წამებულ ადამიანთა არადემოკრატიულობის ალიარებას ან დაზარალებას ნიშნავდა). უმცირესობაში კი — ლამის თავისუფლებისათვის მებრძოლი რევოლუციონერის გზება შექმნა. ჩემთვის პირადად ეს დღე უზენაეს საბჭოში გატარებულ ერთ-ერთ უმძიმეს დღედ დარჩა სიყალბის იმ ჩემთვის უჩვეულო გრძნობის გამო, რომელსაც ამ ურთულეს ვითარებაში ამ არაერთი მიზეზისთვის ალტერნატიული ადამიანთა ეს უსაგნო აფორიაქება იწვევდა.

რაც შეეხება მასას დარბაზის გარეთ, მისი გულსწყურის მიპყრობა ამ ეპიზოდისადმი, მე მგონი, მხოლოდ „მრგვალებისა“ არ მოდიოდა, არამედ უკვე ამოქმედებული სხვა ძალის ნახევარიც იყო. ძირითადად გაუნათლებელ და საქმეში ჩაუხედავ ქალთა და (შიგადაშიგ) ზ. გამსახურდიას ლევე უპირატყო ერთ გულ კაცთა კარგა მოზრდილი ჯგუფის თვალში, რომელთაც „მრგვალები“ არჩევნებში გამარჯვების დღიდან განუწყვეტლივ ინახავდნენ უზენაესი საბჭოს შენობის წინ გაშლილ მრავალადგილიან კარებში, რის გამოც მათ „კარვის ქალები“ და „მდედრონი“ („მხედრონი“, ანალოგიით) დაერქვათ (ინახავდნენ, როგორც ამბობდნენ, იმის შიშით, რომ მათ ნაცვლად იქ ედგას თავისი კარები არ დაეფარა მათთვის) დარბაზის ეს და-

ნოდარ ნათაძე:

რას ვიცი

ტოვება დეპუტატთა მიერ მო-
მავდინებელ ცოდვად ჩაითვა-
ლა. გაჩნდა მათი მოთხოვნა —
არც მეტი და არც ნაკლები:
დეპუტატებმა, რომლებმაც დარ-
ბაზი მიატოვეს, მანდატები და-
ყარონ და უზენაესი საბჭოს
წევრობაზე უარი თქვანო.

„კარვის ქალების“ პოლი-
ტიკური გამოყენების ამ მეთოდმა,
თავისი მოწინააღმდეგეობით უწყინარო-
ბის მიუხედავად, მაინც ძალიან
ცუდი როლი ითამაშა მოვლე-
ნათა განვითარებაში, რადგან
თავისი კარიკატურულობით მან
შეუძლებელი გახადა ან, სულ
ცოტა, სასტიკად გააძნელა მაინც
ხელისუფლების პრესტიჟის დაცვა
და ამით რეკომენტი — თვით
ეროვნული სახელმწიფოებრიობის
იდუბის პრესტიჟის დაცვა იმათ
თვალში, ვისაც გულის სიღრმე-
ში მისი დისკრედიტაცია მსურ-
და. ეს უარყოფითი ეფექტი
ორმაგდებოდა და სამმაგდებო-
და იმით, რომ, პარალელურად,
ხელისუფლება ფლანგავდა იმ
ეროვნულ ძალებს, რომელთაც
ამ იდეის დისკრედიტაცია არ
უნდოდათ. ზვიადის ურთიერ-
ობა ამ სხვა ეროვნულ პარ-
ტიებთან საქმის სხვა, თავისთა-
ვად მიზეზიდან გამომდინარე იყო
და, ჩემი შთაბეჭდილებით, ორ
ურთიერთსაწინააღმდეგო უკი-
დურესობას შეიცავდა, რომელთა-
განაც ერთი წამგებიანი იყო,
მეორე კი — დამღუპველი.

ერთის მხრივ, ზ. გამსახურ-
დია თავისი დისიდენტური მოლ-
ვანობისას თუ არა (როცა მას
მეტოქე და შემგვირბელები, ჩე-
ენდა სამარცხვინოდ და სამ-
წუხაროდ, არ ჰყავდა), თავისი
დიდმასშტაბიანი პოლიტიკური
მოღვაწეობისას მაინც (ანუ მა-
შინ, როცა უკვე ქუჩის პრო-
ცესები დაიწყო) ძალიან დიდ
ანგარიშს უწევდა სხვა პარტიე-
რებსა და მათ ლიდერებს, თუნ-
დაც სუსტს და, როგორც იტყვი-
ან, მისივე ხელიდან გაბისულს
(სხვა, — არაეროვნული — მი-
მართულების პარტიები კი მა-
შინ არ არსებობდა კომუნისტე-
ბის გარდა). იგი მათ სრული
თანასწორობის სტატუსით ელა-
პარაკებოდა და ეპყრობოდა. ეს
პრინციპი მხოლოდ ერთხელ
დაარღვია ჩემს სსოვნაში, როცა,
უკვე პრეზიდენტმა, სტატუსის
არათანასწორობის მოტივით უარი
უთხრა სატელევიზიო დისკუსია-
ში გაყოლაზე გია ჭანტურას.
რა განპირობებდა თანასწორობის
პრინციპის ესოდენ მკაცრ დაც-
ვას მისი მხრიდან, არ ვიცი.
მაგრამ არ გამოვიცხადე, რომ
განყენებული დემოკრატიული
წინაშეს გარდა აქ სხვა მო-
ტივებიც მონაწილეობდნენ: სხვა
პარტიებისა და პოლიტიკური
ფიგურების რიგი მას, შესა-
ძლოა, იმიტომაც ჰქონდა, რომ
მათი შემოტყვის შემთხვევაში მათ
მოსაგერებლად არანაირი იარ-
აღი არ ეგულებოდა თავის ხელთ
და ეს აიძულებდა, ყველა შემთხ-
ვევაში შერიგება ეძებნა. მარ-
თლაც, რას დაუპირისპირებდა
იგი მათ ამგვარი შემოტყვის
შემთხვევაში? სიტყვას? სიტყვას
არ ისმენენ ან არ ისმენენ. ძალას?
ღმერთმა დაიფაროს! (მათ უმეტეს,
რომ ძალითი მიმართებდნენ ყვე-
ლა შემთხვევაში საჭოჭმარო იყო).
დისციპლინის საჭიროების არ-
გუმენტს? ვერა, რადგან იმ
სიტუაციისთვის, რომლითაც ადრე
ერთობლივი მოქმედება და ბრძო-
ლა მიმდინარეობდა, დისციპლი-
ნა მოდაში არ იყო. რეპრესიას
ხელისუფლებაში ყოფნის დროს?
დაუშვებელია, ვინაიდან ზეღისუ-
ფლების საყრდენად მთელი იმ
14 თვის მანძილზე, რაც ზვიად
და სათავეში იყო, მას მხოლოდ
და მხოლოდ „ხალხის მხარდაჭე-
რა“ ეგულებოდა და ისიც —
მხოლოდ და მხოლოდ ქუჩაში
გამოსვლის და მანიფესტაციის
ფორმით გამოატარებდა. მას არ
შეეძლო მკვეთრად ეთქვა რომე-
ლიმ მათგანის ლიდერებისთვის
მათი მრევლის თვალში „გეშლუ-
ბათ, მეგობრებო“ ან „მოქარაზე,
მეგობრებო“ და როგორც თავისი
ავტორიტეტით, ისე თავისი არ-
გუმენტაციით მრევლი თავისკენ
ნამოყვანა, რადგან ასეთი მი-
მართვა ეწინააღმდეგებოდა წლებ-
ის მანძილზე აღებული ურთი-
ერთობლივობის ინერციას. ამ
ვერმიმართვის შედეგი იყო, რომ

ალმაშენების გამზირზე პროფკავ-
შირების სახლში იკრიბებოდა
ყოვლად მოუსაზრებელი წესით
შექმნილი „კონგრესად“ ნოდე-
ბული სახლმრავალი ორგანიზა-
ცია, რომელიც ზვიადისა და
მისი გუნდისადმი გაღიზიანე-
ბისა და შურის გარდა სხვა
არაფერი ბოგნობდა და არაფე-
რითარ პოზიტიურ პოლიტიკურ
შემოქმედებაზე ლაპარაკი არ იყო,
თუმცა ეს ორგანიზაცია და მისი
მონაწილენი თავს საქართველოს
ეროვნულ ძალებს ბირთვს
აკუთვნებდნენ. მეორეს მხრივ კი
ზვიადმა საბედისწერო შეცდო-
მა დაუშვა, როცა სხვა ეროვნულ
პოლიტიკურ პარტიებს, თუნდაც
პირადად მისდამი კბილთა ღრ-
ჭენით განწყობილებს, არ მოუ-
წოდა საერთო საქმეში მონაწი-
ლეობისკენ, რომელშიც, როგორც
ზემოთ ვთქვი, „სამგალი (და
არა მუქთად საქმელი) ფრად
იყო, ხელო მუშაკი — მცირე-
დი.“ ამ ერთადერთი სწორი ხე-
რის კოლეგა-პარტიებთან დამოკ-
იდებულებაში, რომელიც მათს
წინააღმდეგობას დინამიურად და-
ძლევდა, ზვიადი არ მიჰმარ-
თავდა და, თავისი პირადი თვისე-
ბებიდან გამომდინარე, ვერც მი-
მართავდა. იგი არ ამბობდა:
„მეგობრებო, აი, ჩემის აზრით,
გზა ეს არის. თუ არა, ერთად
გადავწყვიტოთ ამა თუ იმ
წინასწარ დათქმული წესით. პარ-
ლამენტური დემოკრატია ფორ-
მალა ჩვენი საერთო საქმისა, მე
იგი ხელთ მაქვს და მის მტ-
კიცედ ჭერას ვაპირებ. თვით
საქმესა და მის მიმართულებე-
ზე კი შეგვიძლია ფორმალობის
გარეშეც ვიშაჯელოთო“. ამგვარი
მიმართვა ზვიადისთვის
ფსიქოლოგიურად შეუძლებელი
იყო იმიტომ, რომ ეს არაფორ-
მალური ურთიერთდამოკიდებულე-
ბა გულისხმობდა გავლენისა და
გატანისუნარიანობის მიმართებათა
ცვალებადობას, მაშასადამე, ხან
ერთის დანაწიურებას, ხან მე-
ორისას, ეს კი მისთვის
სრულებით მიუღებელ რასმე
წარმოადგენდა. ამიტომ იყო, რომ
როცა წინააღმდეგობის გატეხ-
ვის ამოცანას მიაღწა (ისევე
ეროვნულად ნოდებული პოლი-
ტიკური ჯგუფების მხრიდან), მან
პირდაპირ უკიდურეს რეპრესი-
ებს მიმართა — მოსკოვში მო-
მავალი გ. ჭანტურას თვითმ-
ფრინავი უსაფრთხოების წესებ-
ის დარღვევით აეროდრომზე
დაახმევინა, სრული სანჯავით
გამართული, და ჭანტურია
მეუღლითურთ იქვე დააპატიმ-
რებინა, კომუნისტების წინააღ-
მდეგ საბრძოლველად კი, პირ-
ქით, საცხებით კანონიერი ფორ-
მა — საქართველოს დამოუკიდე-
ბლობის წინააღმდეგ РКХИ-სთან
თანამშრომლობის გამო მათი
პარტიის სასამართლო წესით
აკრძალვა — აირჩია. ამ ეროვნუ-
ლი ძალების მოზიდვა და მათი
თანაწინააღმდეგობის სრული
მოსხნა შეიძლებოდა დინამიური
სახელმწიფო ეროვნული პოლი-
ტიკით, რომლის ამოცანათა სიღ-
რადე და სიძნელე (რეალურად
არსებულ ამოცანათა, და არა
ხელოვნურად მოგონილთა სიღ-
რადე და ისტორიული მასშტა-
ბები) გადაფარვდა და დამრდი-
ლავდა ყოველსავე განსხვავებას
და ყოველსავე პირადულ მოტი-
ვაციას, რაც მოქმედ პირთა
შორის არსებობდა ან შეიძლე-
ბა არსებობდა. სწორედ ასევე,
გვარდასთან ურთიერთობის და-
ძლევაც და ქვეყნის სტრატე-
გიული სტაგნაციიდან გამოყვანაც
შეიძლებოდა ქვეყნის ორიენტი-
აციით „სამამულოდ“ ნოდებულ
სამხედრო მშენებლობაზე, რომ-
ლისთვისაც მატერიალური რესურ-
სი პრობლემატური იყო,
ფსიქოლოგიური რესურსი კი —
ჭარბზე ჭარბი. ეს არ გაკეთ-
და. ზვიადი გამსახურდიამ საამი-
სიოდ თავისში რესურსი ვერ
ნახა და თანადგომისა და მოხ-
მარებისთვის არც სხვას მოუ-
წოდა. და სწორედ ამიტომ იყო,

რომ უზენაეს საბჭოშიც, ისევე
როგორც ქვეყანაში საერთოდ,
ჩისური ვითარება და ჩისური
განწყობილება სუფევდა.

ზემოთ ვთქვი, რომ „კარვის
ქალების“ გამოყენებამ ძალიან
გაართულა ზ. გამსახურდიას
მდგომარეობა საზოგადოებრიო-
ბის თვალში. ცნობილი იყო,
რომ ამ კარვების დადგმა მიზნად
ისახავდა თავდაცვას მხოლოდ
და მხოლოდ სხვა ეროვნულ
(ან ეროვნულად ნოდებულ და
ეროვნული ერთგულებით მაღი-
შლირებულ) პარტიათაგან და არა
კომუნისტთაგან ან, მით უმეტეს,
ოკუპაციური ჯარებისაგან,
რომელთათვისაც კარვები დაბე-
რკოლება არ იყო. არჩევნებიდან
რამდენიმე თვის შემდეგ ამ პარ-
ტიებმა მართლაც დაიწყეს უზე-
ნაესი საბჭოს კედლებთან მისე-
ლა და ზ. გამსახურდიას მისა-
მართით „ჩაუშესკუს“ სკანდირე-
ბა. რა კონტინგენტი შეადგენდა
თავიდან ამ კარვების მოსახლე-
ობას, არ ჩანდა, რადგან თვი-

იმე პირი (და თუ მკითხველს
ახსოვს, მეტი ვერ დავასახელებ),
რომელთა შეუფერებლობა სახ-
ელმწიფოებრივ ფუნქციებთან
მეტისმეტად აშკარა იყო, გამ-
ოვტოვე მ. ომანიძე, რომელიც
ზვიადს საგარეო საქმეთა მინ-
ისტრად და მთავრობის თავმჯე-
დომარის მოადგილედ ჰყავდა
ბოლო თვეებში. ეს იყო საბე-
ჭოთა უშიშროების თანამშრომ-
ლად ცნობილი კაცი, პროფესი-
ით იურისტი, რომელიც თბილისის
აეროპორტში მუშაობდა და,
როგორც ითვლებოდა, თბილის-
მოსკოვის საავეჯო ვაჭრობაში
საქმობდა. ზვიადმა იცოდა მისი
ვინაობა და რაობა, მაგრამ მაინც
დანიშნა ამ თანამდებობაზე ხე-
ლოვნებათმცოდნე და ეროვნულ-
განმათავისუფლებელი მოძრაო-
ბის მონაწილე გიორგი ხოშ-
ტარის მერე, რომელიც დიდად
ინტელიგენტი ოჯახს ეკუთვნოდა
და მანამდე ცნობილი იყო თავისი
ძალიან მიმზღველი პედაგოგიური
მოღვაწეობით ხელოვნებათმცოდ-

თონ ის მოსახლენი მაინცდამაინც
არავისთან კონტაქტს არ ეს-
წრაფოდნენ. მაგრამ შემდეგ
თანდათანობით გამოიკვეთა მათი
რაობაც და მათი მოქმედების
წესიც. ამ კონტინგენტში იყო
შიგადაშიგ ინტელიგენტური პრო-
ფესიის ადამიანთა შრეც, მა-
გრამ იგი არ არღვევდა სტრუ-
ქტურას, მათი მოქმედების
მეთოდი კი იყო უზენაეს საბ-
ჭოსთან „ოპოზიციონერი“ დეპუ-
ტატების დახვედრა, მათთვის გზის
გადაკეტვა, მათთვის მანდატის
დაგდების მოთხოვნა, მათი ხე-
ლით შეხება და — როგორც
ყვებოდნენ ჰუმორისტულ ყაიდ-
აზე, თუმცა მე პირადად ეს არ
მჯერა — ერთი-ორ შემთხვევა-
ში მათთვის სასქესო ჯიჯიყე-
ლების „გამოგლეჯის“ მცდელო-
ბაც კი. ამგვარი ფსიქოპათური
მეთოდის გამოყენებამ (სხვა
სახელი კი ამ მეთოდს არა
აქვს) გამოუსწორებელი ზიანი
მისტანა ეროვნულ-განმათავისუ-
ფლებელი მოძრაობის ლიდერის
და პრეზიდენტის ზ. გამსახურ-
დიას სახელსაც. ჯეგნებულმა
მასამ, თავის დიდ ჯემრავლესო-
ბაში, მას ეს არ ამატა. მან
იგი, უბრალოდ რომ ვთქვათ,
სრულყოფილად სერიოზულ სა-
ზოგადოებრივ კატერათა რიც-
ვიდან ამოშალა. ასეთი ექსცესი
მოხდა პირველად თამარ ჩხე-
იძის ობსტრუქციისას რამდენ-
იმე დღე-ღამის განმავლობაში,
მის სასლთან ვერაზე. ჯერ კიდევ
კომუნისტების ხანაში, როცა მას
მერაბ კოსტავას შეგნებული
მოკვლა დაპირალეს (იგი,
როგორც უკვე ითქვა, საქმესთან
იჯდა). კარვის ქალთა მოქმედე-
ბა იმ მეთოდის გაგრძელება
იყო, მათი შემადგენლობა კი
— იმ პირველი აქციის ბირთვის
გაფართოების ნაყოფი.

მეორე ადგილზე არამოპო-
ლარობის მიხედვით, „კარვის
ქალთა“ გამოყენების შემდეგ,
უდავოდ ზ. გამსახურდიას
საქადრო პოლიტიკა იდგა. ზე-
მოთ რომ დავასახელებ რამდენ-

ნეობის ღარგში. ამ ომანიძესთან
დაკავშირებული იყო ერთი დიდი
საგარეო პოლიტიკური სკანდა-
ლი, როცა მან ისე დაუდო
დიდი ეკონომიკური ხელშეკრულე-
ბა თათარსტანს, რომ სრულებით
უგულეზელყო თათარსტანის
რუსეთის შემადგენლობაში ყოფ-
ნის ფაქტი, და ამით რუსეთის
ხელი გაუხსნა ანალოგიური მო-
ქმედებისათვის ჩვენი ქვეყნის
მიმართ. აგრეთვე მასამდე იყო
დაკავშირებული ნოდარ იმნაძის
მკვლელობა (იხ. ზემოთ) და ფუ-
ლის დიდი დატაცება, რაც სე-
ციალურად გამოჩენილი იქნა
ტელევიზიაში. გადატრიალების
შემდეგ (თუმცა ამან ვერ შე-
უშალა ამ ადამიანს ხელი,
როგორც გვიამბობენ, გადატრი-
ალების შემდეგ პირველი დღე-
ებიდანვე შინაურ კაცი ყოფილ-
იყო „შეგარდნადის ფონდში“
მოსკოვში). ნოდარ იმნაძე იყო
კეთილშობილი და უშიშარი
ბათუმელი კაცი, ეროვნულ-გან-
მათავისუფლებელი მოძრაობის
ბირთვის ბირთვი, არაერთხელ
რეპრესირებული, დარბეული და
დასჯილი თბილისშიც და ბა-
თუმშიც. სეცადასხვა რანგისა და
„პროფილის“ ხელისუფალთა მიერ.
იგი, ოც ციხიური ვერსიით,
სიით, ახსნა-გაგნა ხელში შეუ-
ვარდა კაპიტეში ასლან აბა-
შიძეს იმ დროს, როცა ქალიშ-
ვილი ქმრით ქუჩაში დატო-
ვდა, და ახსნა-გაგნა პოსტოლთე-
ბით (იხ. აბაშიძის, უშიშროე-
ბის ენერგო ჯიანისა და იქ
თითქმის შემთხვევითა მყოფი
იმანიძის საზოგადოებაში. ომანიძე
ბათუმიდან ფეხში დატრიალი დაბ-
რუნდა თბილისში, ნოდარ იმ-
ნაძის ავტომობილის ნატყვიარები
კი, ამავე ოფიციალური ვერსი-
ით, კედლებზე და ჭერზე დარ-
ჩა. ამ უბედურების შემთხვევებ-
ური ოფიციალური ვერსია —
რომ იმნაძე ნახვამი შეუვარდა
კაპიტეში აბაშიძეს და ცეცხ-
ლი გაუხსნა, რის შემდეგაც მას
ცეცხლით უზასუსეს აუცილებე-
ლი თავდაცვის წესით — არავის

ეჭვის ქვეშ არ დაუყენებია.
ტრიალებდა ვერსია, რომ ნო-
დარ იმნაძეს ქუთაისიდან ბა-
თუმამდე დაემგზავრა მანქანით
ვილაც, ვინც მისი „ინფორმირე-
ბა“ და სამოქმედოდ პროვო-
ცირება შეძლო. ნოდარ იმნაძე
ქაშვეთის ეკლესიაში დაასვენეს
და სახელმწიფო პატივით დაკრძა-
ლეს, რასაც იგი ასევე იმ-
სახურებდა. ზვიადის მოქმედებ-
ის ეს წინააღმდეგობრიობა, —
ეროვნული მებრძოლის, ყველა
„ფორმტზე“ ნაომარისა და ყველ-
გან და ყველაფერში გვერდზე
მდგომის სიკვდილის ასეთი „შერ-
ჩენა“ მკვლელთათვის, და ამავე
დროს მისი საპატიო გასვენებით
იმის ნათელიყოფა, რომ ეს ად-
ამიანი მისთვის საპატიო და სა-
სურველი პიროვნებაა — ხალხ-
ის მიერ აღიქმებოდა, სულ ცოტა,
როგორც სისუსტის გამომწვევე-
ბა, რომელსაც მმართველს არა-
სოდეს პატივებენ. ეს ეპიზოდი
დავინწყება მისცეს. მაგრამ ომან-
იძის ყოფი ზვიადის წინააღმ-
დეგ ერთ-ერთ მთავარ საბუთად
დარჩა.

ყოველივე თქმულის შედეგი,
როგორც უკვე აღვნიშნე, იყო
პარლამენტში ჩიხის განცდა. მე
არ ვამბობ, რომ ეს გრძნობა
ყველას დაუფლებოდა. დეპუტატ-
თა დიდი ნაწილი ერთმანეთთან
ურთიერთობათა გარკვევის ეი-
ფორიით იყო მოცული, როგორც
გემზე. მოქვიფენი, რომელნიც
კურსში არ არიან ან სხვისთვის
მიუხედავად დანტერესება, რა
ხდება გემში წყლის დონის ქვე-
მოთ. მაგრამ ვისაც დაფიქრე-
ბის განწყობა და უნარი ჰქონ-
და, იმათი მდგომარეობა
ტრაგიკული იყო. მახსოვს ჩემი
საზღვარგარეთ გაზრდილთა და
რეპატრიირებულთა, მათემატი-
კოსთან და საქართველოს აკა-
დემიის წევრთან, რომელიც
უზენაეს საბჭოში ზვიადის სიის
ქვედა ნახევრიდან იყო შემოსუ-
ლი. ამ ზედმინდენი გონიერსა
და ინტელიგენტ კაცს, როგორც
ზემოთ ვთქვი, ჩემი დის მათა
ნათაძის გვერდით ჰქონდა ად-
გილი სხდომებზე და, რაკი გზა
ერთად გვიწევდა შინ, ხშირად
ვსაუბრობდით ხოლმე საბჭოს
მუშაობის შესახებ. მისი აზრი
ისეთივე მწუხარე იყო, როგორც
ჩემი. ნათელი იყო, რომ ჩიხში
ვღრმავდებოდით, მაგრამ არსე-
ბული კურსის — უფრო ზუს-
ტად, უკურობის პირობებში
გამოსავალი არ ჩანდა.

იმ პოლიტიკური კინკლაო-
ბის დანარჩენი დეტალები, რაც
უზენაეს საბჭოში და მის გა-
რეთ მიმდინარეობდა დამოუკიდე-
ბლობის გამოცხადებიდან სექტემ-
ბრამდე, დანჭრილებით არ მახ-
სოვს — იმდენად უმნიშვნელო
იყო ყველაფერი, დღევანდელი
ხედვით, იმასთან შედარებით, რაც
მოხდა. ამ დავინწყებაში თავისი
როლი ეკუთვნის, რასაკვირვე-
ლია, იმ ჩემთვის არასასახელო
გარემოებასაც, რომ მე, როგორც
პოლიტიკაში ჩართული პირი და
პარტიის თავმჯდომარე-დეპუტატი,
ჩემ მიერ წინასწარვე დასახეული
გემით კი ვერ ვმოქმედებდი,
არამედ თითქმის ჩემზე უფრო
ძლიერი გარეგანი მოვლენები
მიმართრევდა და მათზე რეა-
გირებასა და თუ ვახერხებდი.
საქართველო ამ დროს უკვე
იყო ჩართული მანამდე თავაზ-
ანად მიუყრებულ მტრულ ძალ-
თა ბრუნვაში. მათ ხელს ვერ
გუბრუნებდით, მაგრამ არა ჩვე-
ნი მცირე ნაწილს, არამედ ჩვენი
მოუშავე დეპუტატებს ანუ
ყოველმხრივი ფიზიკური და
პროფესიული შეუარაღებლობის
გამო. ეს მოუშავედებლობა,
როგორც უკვე ითქვა ვთქვი,
დღევანდელ თაობათა ძირითა-
დი დანაშაულია ჩვენი ქვეყნის
წინაშე.

უზენაესი საბჭოს სახე და
ადგილი ისტორიის წინაშე, ჩემს
თვალში, კიდევ ორმა დრამატუ-
ლმა ეპიზოდმა განსაზღვრა.
ერთი იყო პრეზიდენტობის შე-
ქმნა, რასაც ქვემოთ აღვნიშ-
ნებ, მეორე კი — ერთი სხვა ამ-
ბავი, რომლის გახსენება დღესაც
მზარავს. ზვიად გამსახურდია
უკვე პრეზიდენტი იყო, უკვე
მომხდარი იყო 2 სექტემბრის
მიტინგის გარეგვა და უკვე

გაკრძელება შ. მღვ. ნომურში

„ქარსვას კი შოპრიით, გაგრამ რა უყოთ ახლა ამ ქვეყანას?“

მეოთხე გვერდიდან

სრულიად საქართველოც კი დაა-
შინოს ამ, არარსებული და
მათსავე წარმოსახვაში აღ-
მოცენებული სეპარატიზმით?

ისე, ეტყობა, მავანს და
მავანს ჭაჭიას ფიგურა უფრო
აშინებს, ვიდრე სეპარატიზმის
საფრთხე, თორემ სხვანაირად
როგორ უნდა გაიგო ის ამ-
ბავი, რომ ჭაჭიას შემდგომ
გულუბანებაში და მათმა მხ-
არდამჭერებმა შექმნეს საზოგა-
დოება „კოლხეთი-ერთიანი
საქართველოსთვის“ ზუგდიდში
და ამ შემთხვევაში საინფორ-
მაციო საშუალებებისა თუ ხე-
ლოსუფალთა მხრიდან რეაქცია
რადიკალურად განსხვავებული
იყო.

არჩევნები ახლოვდება.
საარჩევნო ფაცი-ფუცი სულ
უფრო ინტენსიურ ხასიათს
იღებს. პრეზიდენტიც არაა
გულხელდაკრეფილი. ისიც ცდი-
ლობს, გაიმრავლოს ისეთი
პარტიები, რომლებიც საბოლოო
ჯამში მისი მხარდამჭერები
იქნებიან და თუ კარგად გავან-
ალიზებთ ბოლოდროინდელ მოვ-
ლენებს, ანუ აქამდე არსებულ
ზოგიერთ პარტიათა რხევების
ამპლიტუდას და ახლადწარმო-
ქმნილთა მიზნებს, უნდა ვი-
ვარაუდოთ, რომ შემოდგომის
არჩევნებისთვის პრეზიდენტი და
მისი მხარდამჭერები საკმაოდ
ანგარიშგასანევე ძალად წარ-
მოჩნდებიან.

ისე, თუ ზნეობის, მორა-
ლის თვალსაზრისით მივუდგე-
ბით ამ უკანასკნელთა, ანუ
სახელისუფლო პარტიათა
არჩევნებში მონაწილეობის სა-
კითხს, მათ ამისი სურვილიც
კი არ უნდა ჰქონდეთ და თუ
მეტი არა, ჩრდილში დგომა
და თავზე ნაცრის დაყრა უნდა
ამჯობინონ კვლავ ხელისუფლე-
ბაში მოსვლას. სამწუხაროდ,
მათთვის ზნეობა და მორალი
სხვა კატეგორიის ცნებაა და
ქვეყნის დამატკევეართა მოქმედ-
ებას სხვა კრიტერიუმები გან-
საზღვრავს.

არადა, ამ უკანასკნელთა
წისკილზე ასხამენ წყალს
როგორც მემარცხენეები, ასევე
მემარჯვენეებიც. მათ ერთმა-
ნეთში საერთო ენა ვერ გა-
მოუნახავთ, დაქსაქსულნი და
დათითოვანებული ერთმანე-
თის ლანძღვა-გატყუებას უნ-
დებიან და დრო კი, ძვირფასი
დრო, მონინალმდევე მხარის
სასარგებლოდ მუშაობს. იმ
მხარისა, რომელსაც მართალია,
ქვეყნის აღმშენებლობის არც
უნარი და როგორც ჩანს, არც
სურვილი აქვს, მაგრამ საკუ-
თარი ტახტის შენარჩუნების
დიდი ნიჭი და ორგანიზატორუ-
ლი უნარი მიუბოძა ღმერთმა.

მაშ, რაღა დაგვჩენიაო,
იკითხავთ. ჩემი აზრით, ფარ-
ხმალის დაყრა მაინც არ ეგე-
ბის. საქართველოს მოსახლეო-
ბის შეგნებულმა ნაწილმა, იმ
ნაწილმა, რომელსაც გაცნობიერე-
ბული აქვს ჩვენი დღევანდელი
უბედურება და სამომავლო სა-
ფრთხეც, მთელი კატეგორიუ-
ლობით უნდა მოუწოდოს გაერო-
თიანებისაკენ იმ ეროვნულ
ძალებს, რომლებიც მეტნაკლებ-
ად პატრიოტები, პატრიონები
არიან, მათ გვერდით დადგნენ
და საერთო ძალისხმევით გამო-
აღვიძონ მოსახლეობის დანარჩე-
ნი, ამეზამდ ძილ-ბურანში მყოფი
ნაწილი. თუ ეს ასე არ მოხდა
და ამანაც ვერ გვიშველა, მაშინ
იმედი მხოლოდ ღმერთისა უნდა
გვქონდეს.

სარგო რუხელი

რა ხდება ლატვიაში

კეთილი შუაღობი წასაკითხი წერილი

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №9

სიტყვამ მოიტანა და აქვე უნდა
გითხრათ, რომ ლატვიის პარლა-
მენტმა შარშან შემოდგომაზე გა-
ნათლების ახალი კანონი მიიღო,
რომელშიც ჩვენთვისაც ბევრი
საყურადღებო საკითხია დაფიქ-
სრებული. ახალი კანონის თანახ-
მად, ლატვიაში იქნება სახელმ-
წიფო, მუნიციპალური, კერძო (კო-
მერციული) და საოჯახო სკოლე-
ბი. სახელმწიფო და თვითმმარ-
თველობის სკოლებში განათლებას
ღებულობენ სახელმწიფო (ე.ი.
ლატვიურ) ენაზე. სხვა ენაზე
განათლება შეუძლიათ მიიღონ: 1)
კერძო დაწესებულებებში; 2) სახ-
ელმწიფო და თვითმმართველობის
განათლების დაწესებულებებში,
სადაც ხორციელდება ეროვნულ-
უმცირესობათა განათლების პრო-
გრამები. განათლებისა და მეც-
ნიერების სამინისტრო განსაზღვრავს
ამ განათლების პროგრამებში სას-
წავლო საგნებს, რომლებიც უნდა
ისწავლებოდეს სახელმწიფო ენაზე.
კერძო განათლების დაწესებულე-
ბებს ავინანებს მისი დამარსე-
ბელი. სახელმწიფო და თვითმ-
მართველობა შეიძლება მონაწი-
ლეობდეს კერძო განათლების
დაფინანსებაში, თუ დაწესებულე-
ბა ასრულებს სახელმწიფო აკრედი-
ტებული განათლების პროგრამას
სახელმწიფო ენაზე.

და კიდევ: 1999 წლის სექტემ-
ბრიდან სახელმწიფო და თვითმ-
მართველობის ზოგადსაგანმანათლე-
ბლო დაწესებულებებში, რომლებ-
შიც სხვა ენაზე ხდება სწავლება,
უნდა დაიწყონ ეროვნულ უმცირე-
სობათა განათლების პროგრამებ-
ის განხორციელება ანდა სწავლე-
ბა უნდა გადავიდეს სახელმწიფო
ენაზე.

ნეთუ ენა უნდა მოუბრუნდეს
ვინმეს და ამის შემდეგ
ლატვიელებს შოვინისტები უწო-
დოს? მშობლიური ენისა და მშო-
ბელი ერის სიყვარული პატრი-
ოტიზმია და არა — შოვინიზმი.
შოვინისტები სხვა ენაზე და ენაზე
არსად არ ზრუნავენ. რუსეთის
იმპერიული მანქანა კი სწორედ
ამას აბრალვებს ლატვიელებს, ცილს
სწამებს და მთელს ქვეყანაზე
სახელს უბლაღებს.

ლატვიელები კი (აბა, დააკვირ-
დით ტელევიზიაში მათ სახეებს!)
მშვიდად ითმენენ მათ აყვია გამოს-
დომებს. კიდევ ერთი საინტერესო

და ჩვენთვის მეტად მნიშვნელო-
ვანი ფაქტი მაგონდება. როცა
ინტერფრონტელებმა თავიანთი
სულიერი და ხორციელი ძმები
„პამიატელები“ მოიხმეს, ჩამოდი-
ბალტიისპირეთში, აქაურ სახალხო-
ფრონტელებს ცხვირპირი ჩა-
ვუმტყობოთო და ეს ამბავი ბალ-
ტიისპირელმა ლიდერებმა შეიტყვეს,
პროვოკაციას კი არ აპყენენ, ჭკვი-
ანური გამოსავალი იპოვეს. ახალ-
გაზრდები (ისე, რომ მათ არა-
ფერი შეუტყვიათ) ორი დღით
ადრე გაიხსნეს ქალაქებიდან. ეს-
ტონელებმა კარტოფილის ამოსა-
ღებად წაიყვანეს სოფლებში,
ლატვიელებმა კი — მიწაზე
ნაკელის გატანის მამითადი გამა-
რტეს, რადგან კარტოფილი
უკვე ამოღებული ჰქონ-
დათ. ასე აიცილეს თავიდან
მოსალოდნელი სისხლის-
ღვრა.

შეიძლება ვინმემ იფ-
იქროს და თქვას, ეს რა
ლაჩრულად მოქცეულანო
ლატვიელები და ესტონელები.
არა, ბატონებო, ძალიან
კარგად ვიცნობ
ლატვიელებს. ისინი სულაც
არ არიან ლაჩრები და
არც არასოდეს ყოფილან.
ოღონდ მათ ძალიან კარ-
გად იციან, რომ პატარა
ერის შვილები ვეშაპს
მუშებით ვერ მოერევიან.
მათი იარაღი გონიერება
და შრომაა. შრომით კი
ლატვიელებს ვერაფერს დაჯობის!

შრომა არც ქართულ კაცს
ესწავლება, ეს მტერმავე უწყის
და მოყვარეობა. ამის დასტური
გახლავთ ჩვენი ბალ-ვენახები, ჩაისა
და ციტრუსების პლანტაციები.
ჩვენმა სამწუხაროდ, ეს ჭეშმარი-
ტება ზოგიერთ ქართველს, ერის
თავაკცობაზე რომ დებს თავს,
დღესაც ვერ გაუსიგრძელებია.

ერთხელ, ყვარლის რაიონში
ტოპონომიკურ მასალას რომ ვკრე-
დი, გლეხებმა შემომჩივეს, ქალა-
ქიდან ვილაკებენ ჩამოდიან და
ვენახებიდან გვერდებიან, კოლმეურ-
ნობას ბოიკოტს ვუცხადებთ, ხელი
დაგვადგენ დაგვადგენ ჩამოდიან
ფურჩინდენ მაშინ და ძალიან
წუხდნენ, სამომავლო რქა გაფუ-
ჭდებო... ეს ამბავი ჩემს ნაც-
ნობთ, ლიდერობაზე რომ იქაჩე-
ბოდნენ, მოუწყვეი. გაოცებული
დავჩრჩი, რომ მათ ეს საქციელი
კი არ დაგმეს, მოინრნეს კიდევ...
როცა დამოუკიდებლობას მოვი-

პოვეთ, ვენახებსა და პლანტა-
ციებს მაშინ დავამუშავებთო. ამ-
ათგან ზოგი უზენაესი საბჭოს
დეპუტატი გახდა, ზოგი კი, მოგვი-
ანებით, პარლამენტარი. ვენახები
და პლანტაციები დღესაც არ დაუ-
მუშავებიათ...

ლატვიური ეროვნული მოძრაო-
ბის ლიდერთა ერთი რამ გან-
საკუთრებით მომწონდა: ახალგაზრ-
დობას ზოგისა და სწავლისკენ
ყოველთვის მოუწოდებდნენ. არ
მასხოს, სკოლიდან ან უმაღლესი
სასწავლებლების აუდიტორიებიდან
მიტინგებზე გამოეყვანათ ვინმე.
პირიქით, სულ იმას მოუწოდებდ-
ნენ, დაბრუნებოდნენ აუდიტორიე-
ბს, თანაც ერთ ზედმეტ წუთსაც

არ ხარჯავდნენ. დამთავრდებოდა
თუ არა მიტინგი, ის ადგილი,
სადაც მრავალ ათას კაცს მოე-
ყარა თავი, ხუთ წუთში დაიცლე-
ბოდა. ყველა წავიდა-წამოვიდოდა.
ვერც კი იფიქრებდით, რომ აქ
ხალხმრავალი მიტინგი ჩაატარესო,
რადგან ქალაქის ნაგლეჯი რომ
ნაგლეჯია, იმასაც ვერსად დაინ-
ახავდით დაგდებულს.

არ ვიცი, ამჟამად რამდენი
პარტია ლატვიაში, მაშინ კი, როცა
ლატვიის სახალხო ფრონტი ორად
გაიყო, რამდენი ვიყავი. ეჰ, გაე-
იფიქრე, ამბობს ჩვენი პირიქით
შეგყრათ. ყველა ლიდერს საკუ-
თარი პარტიის შექმნა განუზრახ-
ავს-მეთქი. ი. შკაპარს, სახალხო
ფრონტის ერთ-ერთ ხელმძღვანელს,
რომელიც ადრე მწერალთა გაზე-
თის რედაქტორი იყო, შევხვდი
და ჩემი გულსიტკივილი გავანდე.
შკაპარმა დამამშვიდა. ეს გაყრა
სულაც არ ნიშნავს, რომ ჩვენი
მიზანიც შუაზე გაიყო. ორივე

ფრთას ერთი მთავარი მიზანი
ამოძრავებს — ეროვნული
დამოუკიდებლობის აღდგენა. მა-
გრამ ეშმაკს არ სძინავს, მტერი
ათასნაირ ხრიკებს ხლართავს, თავ-
დასხმა ყოველ წუთსაა მოსალოდ-
ნელი. ორივე ფრთას ერთდროუ-
ლად ვერ დააპატიმრებენ, რომელიც
გადარჩება, ეროვნულ მოძრაობას
ის უხელმძღვანელებსო.

ერთი რამ ამ ლიდერებზეც
მინდა გითხრათ, მათგან ბევრს
ვიცნობდი, ზოგს ახლოს, ზოგს
— სხვისი ნაამბობით. ამ ნაც-
ნობთა შორის ამბიციური შეგყრე-
ბილს ვერცერთს ვერ ვიხსენებ.
მასხოს, ერთ ზაფხულს სტუმ-
რად ვიყავი ლატვიელ კოლეგასთან,
რომლის მეუღლეს
ჩემი ძველი ნაცნობი
ა. ლ. მ. ო. ჩ. დ. ა.
სტუდენტობაში ერთ
კორპუსში ვცხოვრობ-
დით, შემდეგ ჩვენი
ურთიერთობა შეწყდა,
რადგან სხვადასხვა
პროფესიისანი ვიყავ-
ით და ერთმანეთის
ალარ შეგვედროვართ...
მთელი ორი კვირა
გავატარე ცოლ-
შვილთან ერთად მათ
ხუტორში, რიგიდან
150 კმ დაშორებით.
ბევრს ვსაუბრობდით
ეროვნულ მოძრაობა-
ზე, თავისუფლებაზე,
დამოუკიდებლობაზე,

ანმოსა და მომავალზე... მასთან
თითქმის ყოველდღე მოდიოდნენ
ხან რიგიდან, ხან ახლომასლო
დაბა-სოფლებიდან, საუბრობდნენ,
გამათბობდნენ... მათ საუბარს
ზოგჯერ მეც დავსწრებოდი. რო-
გამი რომ ჩავდი, მწერალ ალ-
ბერტ ბელს შევხვდი, მის ერთ-
ერთ რომანს ვთარგმნიდი მაშინ
და საკონსულტაციოდ მივედი. აქაც
ჩვენი საუბარი ეროვნულ გამოღ-
ვიძებს შეეხო. როცა ვკითხე,
ბატონო ალბერტ, ვთქვით და
ლატვიამ დამოუკიდებლობა მოი-
პოვა, თქვენი აზრით, ქვეყანას
სათავეში ვინ ჩაუდგება, მომავალ
პრეზიდენტად ვინ გეგულებათ-
მეთქი? ხუთი თუ ექვსი კაცი დამის-
ახელა. ბევრს კარგად ვიცნობდი,
ერთი ჩემი მეგობარიც კი იყო.
ერთზე კი ვკითხე, ეს ვილა არის-
მეთქი. მაგას ალბათ, ვერ იც-

გაგრძელება მე-11 გვერდზე

სისივეში ელექტროსადგურები „პატარავდება“ და ელექტროენერგია მსიერდება...

როგორც კი აცივდება,
საქართველოში ელ-ენერგია ითიშე-
ბა და ვართ ასე, სიბნელეში და
სიცივეში. რადგან ენერგეტიკის
ხელმძღვანელებმა ვერ გასცეს
პასუხი, რატომ ხდება ასე, შევც-
ადეთ ჩვენ თვითონ ჩავწვდო-
მოდით ამ საიდუმლოებას და
ამის ასახსნელად ფიზიკის კანონები
მოვიშველით. ფიზიკის კანონიდან
ცნობილია, რომ სხეული სიცივე-
ში პატარავდება. თუ ფიზიკის
კანონით ვიმსჯელებთ,
საქართველოში როგორც კი
აცივდება, ელექტროსადგურები პა-
ტარავდება და ელექტროენერგი-
აც მცირდება. როგორც ჩანს,
არა მარტო ელექტროსადგურე-
ბი, ენერგეტიკის ხელმძღვანელებიც
პატარავდებიან და იმ დღეებში

სანთლით რომ ეძებოთ, ვერ
იპოვით. ვართ ასე, გაურკვეველ
მდგომარეობაში, წყვილია და
ველოდებით, როდის დათბება,
როდის „გადიდდებიან“ ენერგეტი-
კის მამები, რათა მივიღეთ და
ვიკითხოთ, როდემდე გაგრძელდება
ასე.

საქართველოში ყველაფერი
უცნაურად ხდება. ჩვენებურად
გვესმის თავისუფლება, დემოკრა-
ტია, ეროვნება და სამშობ-
ლო. თურმე ფიზიკასაც მთელი
მსოფლიოსაგან განსხვავებით
ქართველებისათვის ცალკე ქართუ-
ლი ფიზიკის კანონებიც ჰქონია.
მაგალითად: თუ სხეული სიცივე-
ში პატარავდება, სამაგიეროდ,
თურმე, ნავთი ფართოვდება და
როგორც კი აცივდება, მთელს

ქალაქს მოედება სოკოებივით
ნავთის გამყიდველი ობიექტები.
იყიდეთ, რამდენიც გინდათ, ოღონდ
ფული გადაიხადეთ! ნავთივით სი-
ცივეში თურმე ნავთის ფასიც
იმდენად ფართოვდება, რომ ბენ-
ზინის ფასს ბევრად აჭარბებს.
ალბათ აინშტაინი ცოცხალი რომ
ყოფილიყო, იტყობა, ფიზიკა მე
კი არა, ქართულებს სცოდნია-
თი და თავის ნაშრომებს ნავთით
დანთებულ ბუხარში შეუძახებდა.

ყველას გვახსოვს, როგორ
გვპოზებოდნენ ენერგეტიკის ხე-
ლმძღვანელები, გადაიხადეთ ელ-
ენერგიის საფასური და ყველა
მომხმარებელს დაგაკმაყოფილებთო.
აი, გამაჩნდა რეალური გადა-
მხდელი „თელასი“, მაგრამ ელ-
ენერგია მინც ვერ ღებულობს,
თუმცა ეიბერვლის თვის დანახ-
არჯი 5000000\$
მთლიანად გადა-
იხდა.

მკითხველს
ვთავაზობთ
ელ-ენერგიის გა-
მომუშავება-მოს-
მარების ცხრილს
(იხ. ცხრილი).
ცხრილიდან
ჩანს, რომ
თებერვლის თვე-

ში „თელასი“ სანამ ელ-ენერგიის
ფულს გადაიხდიდა, ყოველდღი-
ურად საშუალოდ ღებულობდა
10,46მლ.კვტს. ელ-ენერგიას ხოლო
მარტის თვეში როგორც კი
„თელასმა“ მთლიანად გადაიხდა
თებერვლის თვის საფასური და
ენერგომიამ დაიწყო, რომ
„თელასი“ პატარავდებოდა, კანონიერად
იხდის მოხმარებული ელ-ენერგი-
ის საფასურს, ხოლო მარტის
ანუ შავი ფული თელასმა არ
გადაიხდა. მარტის თვეში
„თელასს“ შეუმცირეს ელ-ენერგიის
მიწოდება (ეს ცხრილიდანაც ჩანს)
საშუალოდ დღეში 7,9 მლნ. კვტ.
სთ-მდე. ვის აწყობს ეს?

რა თქმა უნდა, „საქენერგოს“
ეს არ აწყობს, რადგან „თელა-
სი“ ერთ-ერთი რეალური გადა-
მხდელია. საქენერგოს გაუჩნდა
საშუალება, შემოსული თანხით
დაარსდეს თეობით გაუცემელი
ხელფასები, ჩაატაროს წლობით
გაურემონტებელი მანქანა-დანად-
გარებისათვის გამგებური კაპი-
ტალური რემონტები, შეიძინოს
ახალი ტექნიკა და ა. შ. თვი-
თონაც კმაყოფილი იქნება და
თბილისელებიც კმაყოფილი ეყოლე-
ბა! მაშ, ვინ მართავს ენერგეტი-

გაგრძელება მე-12 გვერდზე

ელექტროენერგიის გამომუშავება-მოსაზრება მლნ.კვტ.სთ.

თვე	თებერვალი							
რიცხვი	19	20	21	22	23	24	25	26
საქართველოს გენერაცია	21.8	24.83	18.9	18.56	22.89	25.8	25.66	22.70
საქართველოს მოხმარება	25.37	30.9	21.67	22.99	26.43	29.16	26.05	25.72
მ. შ. თბილისის მოხმარება	11.05	12.86	9.78	9.14	10.42	11.72	11.32	10.33

თვე	მარტი																		
რიცხვი	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
საქართველოს გენერაცია	23.23	23.25	18.77	18.89	18.73	18.7	20.86	18.21	21.15	21.26	24.03	24.83	22.71	23.17	25.83	22.68	20.35	20.38	18.41
საქართველოს მოხმარება	26.27	26.15	20.22	20.39	18.39	20.05	22.15	18.48	21.42	21.27	23.83	24.55	24.73	24	27.05	24.59	21.9	20.94	19.41
მ. შ. თბილისის მოხმარება	10.71	9.41	7.26	7.26	6.01	7.12	9.2	5.35	7.49	7.35	8.46	7.96	8.32	9.78	10.29	9.82	7.18	6.89	6.12

გაგრძელება იქნება

რა ხდება ლატვიაში

კეთილი მუხით წასაკითხი წერილი

მეცხრე გვერდიდან

ნობო, სხვა პროფესიის კაციაო. ეს კაცი, ბელმა რომ ქვეყნის მომავალ ხელმძღვანელად დაასახელა, ჩემი მასპინძელი, პეტერ ცი-მდინი გამოდგა, რომელსაც იმ ორი კვირის მანძილზე, მათთან რომ სტუმრად ვიყავი, ერთხელაც არ წამოსცდენია ეროვნული მოძრაობის ლიდერი ვარო. მის მეუღლესაც კი არავინ უთქვამს. როცა კვლავ შეხვედი და ა. ბელის ნათქვამი ვუთხარი, მშვიდად მომიგო: არა, გადაუჭარბებია, მე მხოლოდ ხალხს გამოვლიძებე შემ-იძლიო.

როცა 1990 წელს რაინისისა და ასპაზიას იუბილეზე უკვე თამაშად გამოთქვამდნენ რადიკალურად განსხვავებულ აზრებს, ერთ-მა გამოხსენებელმა (ემიგრანტი იყო შევდენიდან) მოხსენების ბოლოს ხმამაღლა დაიძახა, გაუმარჯოს ლატვიის მომავალ პრეზიდენტს იან პეტერს და მთელმა დარბაზმა მრავალჯერ იგრილა: იან პეტერი პრეზიდენტი! იან პეტერმა, მწერალთა კავშირის მაშინდელმა თავმჯდომარე, ეროვნული მოძრაობის ერთ-ერთმა ჭეშმარიტმა ლიდერმა, დადგა მოახსენა დარბაზს და იქვე დასძინა: ლატვიას რიგითი მოქალაქეები უფრო სჭირდება ახლა. თავისუფლებას რომ მოვიპოვებთ, პრეზიდენტობის კანდიდატები მაშინ შევარჩიოთ.

როცა სულ მალე ლატვიაში დამოუკიდებლობა მოიპოვა, საპარლამენტო არჩევნებში ანატოლი გორბუნოვის (რომლის გამჭრიახობამაც ააცდინა ლატვიის დედაქალაქს თბილისს, ბაქოს და ვილნიუსს მსგავსი ტრაგედია!) ნდობით აღჭურვილი პირი იან პეტერი იყო. იან პეტერი კი შემდეგ, დამოუკიდებელი ლატვიის სრულყოფილებიდან და საგანგებო ელჩად დაინიშნა რუსეთში. ელჩმა ძალიან ბევრი სასიკეთო საქმე გააკეთა თავისი სამშობლოსათვის. მარტო ის რად ღირს, რომ ამ საელჩოში შეიქმნა განყოფილება, რომელიც კურიერებს რუსეთსა და დსთს ქვეყნებში გაბნეულ ლატვიურ სათვისტომოებს, ამარაგებს მათ სასკოლო სახელმძღვანელოებით, ჟურნალ-გაზეთებით, მედიკამენტებითაც კი... პეტერ ცი-მდინი კი ეროვნულ მთავრობაში განათლებ-ის სამინისტროს თავჯდომარეა. ამ სისტემაში ბევრი რეფორმის წამომწყები თავად მინისტრი ბრძანდებოდა.

აქ ერთი რამ კიდევ მინდა დაგსძინო. კარიერის მაძიებლები, ალბათ, ყველა ხალხში არიან. რა თქმა უნდა, კარიერის ძიება უფრო მშვიდობიანად ხდება. უფრო მეტიც, ლატვიაში სკამსაზღაურებელი არავინ მინახავს, არ მაგონდება. ამგვარ, რამ კი მასსცეს: ერთ კაცს ლატვიური ენის კათედრის გამგედ მეორედ რომ ირჩევდნენ, ამომრჩეველებს ემუდარებოდა იგი, ახლა სხვა აირჩიეთ, სამეცნიერო მუშაობას ნუ ჩამომაშორებთო.

ერთ წელს ორჯერ მომინია რეგამი ჩასვლა, გაზაფხულსა და შემოდგომაზე. პირველ ჩასვლაზე მწერალთა კავშირის მდივნებად სულ სხვები დამხვდნენ, მეორე ჩასვლაზე კი — სხვები. ყველა ჩემი წინაშე იყო. ვკითხე, თქვენ როდის აგირჩიეს ის ისინი რატომ გადააყენეს-მეთქი. არავინ გადაუყენებიათ, ისინიც მდივნები არიან და ჩვენცა, ერთმანეთს ვენაცვებებითო. ექვს თვეს ისინი მუშაობენ, მეორე ექვს თვეს — ჩვენი. ად-მინისტრაციულ საქმიანობას ბევრი დრო მიაქვს, თუ ერთმანეთს არ შევენაცვლეთ, შემოქმედებით მუშაობას სულ მოგწადებოდათ...

ლატვიელები ჭეშმარიტად სტუმართმოყვარე ხალხია. იციან მოყვასი დაფასება, სძულთ მოღიჯილობა, ლაქუცა ხალხი. მაგონდება ასეთი მომენტები: 1973 წლის გვი-მინი შემოდგომა, ნოემბრის ბოლო. მთარგმნელთა კონფერენციაზე ვარო. 55 სტუმარია ჩამოსული, ამათგან მხოლოდ შვიდმა იცის ლატვიური ენა. მოსკოველი ბოპოლენიც ეს-წერებან. კურზემის ქალაქში ნაგვიყვანეს ექსკურსიაზე. იმანტ ზიედუნისმა, ლატვიის სახალხო პოეტმა, საჯაროდ განაცხადა: სუ-რათი მხოლოდ იმათთან მინდა გადავიყო, ვინც ჩემი ენა იცისო. მართლაც ასე მოიქცა, ეს სურათი მეგრე, 1974 წელს, „კრიტიკის ნელინდელში“ დაიბეჭდა ასეთი

წარწერით. „აბავის პირას (მდინარე ლატვიაში — უს.) ლატვიურად საუბარი შეეძლოთ პოლონელ სტანისლავ კოლმუშევსკის, ესტონელ ინტა საქსას და კარლ აბენს, უკრაინელ ირინა ლიპოვეცკას, ლიტველ კესტუტას ნასტოპკას, ქართველ უშანგ სახლბუციშვილსა და ლატვიელ იმანტ ზიედუნისს“. და თუ კიდევ მაინც მკითხავთ, რა ხდება ლატვიაში, ისევ გაგიმეორებთ: ლატვიელები თავის-სუფალ, დემოკრატიულ ქვეყანას აშენებენ, რისთვისაც დიდი ხანა ემზადებოდნენ. ემზადებოდნენ ყვე-ლანი ერთად, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, გლეხი და ინ-

ტელიგენტო, ემზადებოდა ლატვიელ-იც და არალატვიელიც, ყველა, ვისაც ლატვია თავის სამშობლოდ მიაჩნია. „ეს ლატვიური ენა არ იცის, ვინც ლატვიურ კულტურას, ისტორიას, ადამ-ანსებს პატივს არ სცემს და არ უფრთხილდება, ის ლატვიის მოქალაქეობის ღირსი არცაა. ამიტომაც არც მისცეს: მათ პასპორტებიც კი სხვა ფერისა დაურეგეს, რომელშიც უწერიათ „nepilsonis“, ეი. არამოქალაქე. ამ დღეებში ჩემმა მეგობარმა მწერალმა, პეტერ ზიედუნმა, გაზე-თი გამოცემაზე, სადაც ერთ-ერთი ჩვენი თანამემამულის, შალ-ვა ხმელიძის, ვრცელი წერილია დაბეჭდილი. ამ კაცზე ადრეც ბევრი რამ მსმენია. იგი მთელი ორ-მოცდათი წელია ლატვიაში ცხოვრობს, ლურის რაიონში და ბევრი სახელოვანი სპორტსმენი აღზარ-და. ამ ბოლო დროს ეთნოგრაფობა დაუწყია და მრავალი საინტერესო მასალა შეუკრებია. ამავე გაზეთ-ში სოციალური გათმობის ვრცელ-ლი წერილია დაბეჭდილი ბატონ შალვაზე, მის მოღვაწეობაზე. გაზეთიდან იხსაც ვიკებთ, რომ ბატონ შალვასთვის ლატვიის მო-ქალაქეობა მიუციათ...

რა უნდა გნის შესწავლას? — სოციალური და მონდომება! ახლა ჩვენთან დიდი აჟიოტაჟია ამტყდარი, პასპორტში და პირადობის მონიშვნაში უნდა გვე-ეროს თუ არა ეროვნება. აზრი ორადაა გაყოფილი. ლამისაა მოპირდაპირე მხარეებმა დაგჭაოთ ერთმანეთი. ეროვნების რეკვიზიტის მონიშვნაზედგები იმას გაიძახიან, არცერთ ევროპულ ეროვნება არ უწერიათ და ევროპელებად რატომ-ღაც მარტო გერმანელებსა და ფრანგებს ასახელებენ. როგორც ეროვნების რეკვიზიტის მომხრეები ამტკიცებენ, ეს მტკნარი სიცრუა, თვით ფრანგებსაც კი სწერიათ ეროვნება.

ზოგიერთი შორეულ წარსულ-შიც კი იქცეოდა და „ამტკიცებს“, რომ დავით აღმაშენებლის დროს ეროვნება არ ეწერათ ჩვენს წინაპრებს და ქართველები არ იყვნენ. ისე თავდაჯერებულად ლამაზაუბრობს, თითქოს მეთერთმეტე საუკუნეში გაცემული პასპორტები ეკავის ხელში და შიგ „მოქალაქე-ობის“ რეკვიზიტს იყოს ჩაწერილი. ყველას გასაგონად მინდა ვთქვა, რომ იმ ხალხებს: ლატვიელებს, ლიტვიელებს, ესტონელებს, რომ-ლებიც ჩვენსავით დაუსხლტნენ იმპერიის კლანჭებს და ახლა რამ-დენიმე ათეული წლითგაგვასწრეს წინ, ჩვენზე უკეთესი სტაბილურო-ბაცაა მათ ქვეყნებში და ეკონომიკური კრიზისიც დაძლიეს,

პასპორტში მოქალაქეობაც უწერ-იათ და ეროვნებაც. ზოგიერთს, ალბათ, ჰგონია, რაკი ეროვნება უწერიათ, ევროსაბჭოში მაგათ ვინ მიიღებსო. ლატვიურში „pilsonis“ მოქალაქეს ნიშნავს, „tutiba“ კი — ეროვნებას. ეს ორივე სიტყვა წერია მათ პასპორტში.

ახლა წამოიდგინეთ, ის ე.წ. „რუსულეროვანი მოსახლეობა“, რომელსაც ლატვიის მოქალაქეო-ბა არ მისცეს, ეროვნებაც რომ არ ეწეროს, მართლაც რა „მო-ქალაქეები“ იქნებიან?!

ვწერ ამ წერილს და ხანდახან გავიფიქრებ: ზედმეტად ხომ არ ვაქებ ლატვიელებს, ხომ არ ვაჭარბებ? გავიფიქრებ და მაშინვე თვალწინ უა-მრავი სურათი დამიტრია-ლდება კინოკადრებით. მა-გონდება ლატვიელთა გაბრწყინებული სახეები, დიდი და პატარა, ქალი, კაცი, ყვარჯნიანი ხეობრე-ბიც კი როგორ მოდიან ეროვნულ ტანსაცმელში გამოწყობილი, მწყობრად, სამ-სამი. ქალებს ეროვნუ-ლი დროშის ფერი კაბე-ბი აცვიათ და ამაყად მოაბიჯებენ: ერთს თეთრი კბაა ჩაუცვამს, მეორეს შინდისფერი, მესამეს ისევ თეთრი. ასე მოდის ყველა სამეული. ხელშიც სამ-სამი მიხაკი უჭირავთ: თეთრი, წითელი, თეთრი... სვეტსა-ლი არ დადგმულა ლატვი-აში, რომ დროშები არ გამოეტანათ და მონიშ-ნებით არ მოედროკათ მის წინ მუხლი მამაკაცებს და არ მოხეოდნენ.

რიგის ცენტრში ამაყ-ად დგას თავისუფლების ძეგლი, ლატვიის დედა და ხელაპყრობილს, სამი ვარსკვლავი, ლატვიის სამი ისტორიული კუთხე-ის: ლატვალის, კურზემის, ვიდე-მის — სიმბოლო უყავია. ამ ძეგლ-თან ყოველდღე მოქმედებდა ცოცხ-ალი ყვავილები და მთელ მოედანზე ლამაზად აწყობდნენ. იფიქრებდით, მხატვარს შეუქმნიაო ეს ფერწერ-ული ტილო. სანახაობით მოხი-ლულმა მეგობარ მწერალს, რეინ-ადმიდინს, ჩემი აზრი რომ გაუ-ზარდ, მომიგო: უფრო ის მახ-არებს, ეს ლამაზი ყვავილები, მილიონობით რომ აწყვია აქ. ვიცი, აი, იმ „სვეტულანტი“ დედაკაცების მოტანაღვრია, ბაზარში ვაპოეს რომ არ დაგიკლებენ. არა, ჩვენ ნამდ-ვილად გავიმარჯვებთ, უეჭველად მივალწვთ დამოუკიდებლობას. ამ

მეყვავილების დღევანდელი საქციე-ლი ამის დასტური გახლავთ!

ახლა იმ ძეგლის — მამ-ულისა და თავისუფლებისათვის — ირგვლივ ტრანსპორტი აღარ მოძრაობს, მოედანზე აღარც ამ-დენი ყვავილი აწყვია. სანახაობა მაინც შთამბეჭდავი და ამაღლებე-ბელია. ყოველ ორ საათში აქ საპატიო ყარაული იცვლება, სამ-სამი ტანმალაღი ლატვიელი ჭა-ბუკი ამაყად დგას შაშხანამოზარ-ჯეველები და მამულის თავისუ-ფლებას დარაჯობს.

ეროვნული გამოვლიძების პე-რიოდში ბევრი ლატვიელი ემი-გრანტი ჩამოვიდა სტუმრად. ახლა მათი გვარები არ მაგონდება. ის კი კარგად მახსოვს, ამერიკისა და ევროპის უნივერსიტეტში მოლ-ვანე პროფესორები რომ იყვნენ და საჯარო ლექციებს კითხუ-ლობდნენ ეკონომიკის საკითხებზე, კონსულტაციებს უწევდნენ ადგი-ლობრივ კადრებს. ამ ლექციებ-ში დიდი ცოდნა და გამოცდილება შეიძინა. ამ ცოდნა-გამოცდილების შედეგი ისიც გახლავთ, რომ ლატვი-ამ ეკონომიკურ კრიზისს უკვე დააღწია თავი და აღმავლობის გზას დაადგა. მარტო ის რად ღირს, რომ ლატვიური ეროვნული ვალუტა ლატი ამერიკულ დოლარ-ზე მეტია, უფრო ზუსტად, ერთი ლატი 1,75 დოლარს უდრის.

დაიას, ლატვიის დამოუკიდე-ბლობის აღდგენაში, დემოკრატი-ულ აღმშენებლობაში, რესპუბლიკის ეკონომიკის განმტკიცებაში ლატვიელ ემიგრანტებსაც უდავოდ დიდი წვლილი მიუძღვით.

და მაინც, რა ხდება ლატვი-აში? რატომ უტევს რუსული იმ-პერიული მანქანა ასე გააფთრე-ბით? მთავარი მიზეზი გახლავთ ლატვიის დამოუკიდებლობა. აღი-ზიანებთ ევროპისაკენ „გაჭრლი ფანჯრის“ ჩარაზვა. ამას თან ერთვის იურმალის მზიანი პლავე-ბის მონატრება, ნოსტალგია იმ კურორტებისა, რომლის ბატონ-პატრონადაც თვითონ თვლიდნენ თავს, სადაც 70-80-იან წლებში ლატვიური აღარც კი ისმოდა, მხოლოდ ტოპონიმებია ადასტურე-ბი, რომ ეს ლამაზი ზღვისპირე-თი ოდესღაც ლატვიელებისა იყო. სულ მალე რომ ამ ტოპონიმე-ბზეც მიტანდნენ იერიშს, ამის საშიშროებას აშკარად ჩანდა.

ლატვიელებს ვერც ის მოუხ-ერხეს, რომ ქვეყნისათვის ჩამოე-ჭრათ მშვენიერი კუთხე ლატვალე-ვერ შექმნეს აქ ავტონომიური

რესპუბლიკა. ეს შარბათი არცერთმა ლატვალელმა არ დალია, მიუხე-დავად იმისა, რომ ზოგიერთ მათ-განს, განსაკუთრებით რუსეთში მცხ-ოვრებს, პასპორტში ეროვნებად „ლატვალელი“ ჩაუწერეს. ლატვა-ლური დიალექტი საგრძნობლად განსხვავდება სალიტერატურო ლატვიურისაგან, რელიგიურადც განსხვავდებიან ლატვალელები დაწ-არჩენი ლატვიელებისაგან, კათო-ლიკურ აღმსარებლობას მისდევნენ, კარდენაღვც კი აყვავთ. აქაური ეკლესიის ე.წ. „სამუშაო ენა“ ლატ-ვალური დიალექტია, ლიტერატუ-რაც კი აქვთ ლატვალურად, მა-გრამ მტრის ანგვის არ წამოიგ-ნენ, ლატვიის ერთიანობას ბზარი არ გაუჩინეს...

ეს რომ არ გაუვიდა მტერს, ვერ დაანაწერა ლატვია, სხვა სრუკი გამოიწახა, ახლა ისეთი ავტონომია გამოიგონა, რომლის მსგავსი მსო-ლიომ არ იცის. ბალტიისპირეთის სადავებო ხელთ რომ ჰქონოდათ, ე.წ. „ბალტიისპირეთის რუსულენ-ოვანი მოსახლეობის რესპუბლიკის“ შექმნა განიზრახეს. ეს „ბომბიც“ გაუწვინებლად ლატვიელებმა და მათთან ერთად ლიტვიელებმა და ესტონელებმა.

რაკი ამ ოინსაც მიუხვდნენ, ცოფმორეული იმპერიული მანქანა ახლა მხოვლიოს თვალში სახელს უტებს ლატვიის მთავრობას, ლატვი-ურ დემოკრატას, ბრალს სდებენ ადამიანის უფლებების ხელყოფა-ში... მაგრამ ლატვიელები ისე საფუძვლიანად არიან მომზადებულე-ბი, ძვალ-ბრძოლაში ისე ღრმად აქვთ გამჯდარი აზრი ქვეყნის ეროვნუ-ლი დამოუკიდებლობისა, რომ ამ ნანატრ თავისუფლებას იოლად ვერავენ დაათმობინებს, ვერც უს-აფუძვლო კრტიკა, ვერც ეს მტრის-აგან ინსპირირებული აყალ-მაყა-ლი და ვერც ეკონომიკური ბლოკა-დით შეაშინებენ ლატვიელებს, ქამ-რებს მჭიდროდ შემოიჭერენ. ამის გამოცდილება აქვთ!

თქვენ თუ ტელევიზიით კვლავ ნახავთ მომხიზნე, ე.წ. „რუსულე-ნოვან მოსახლეობას“, გული ნუ დაგწყნდება, ნურავინ შეგებრალე-ბათ. ეგ ხალხი, სულ ცოტა, 30-40, ზოგი ორმოცდაათი წელიც კია მანდ ცხოვრობს, გულით რომ მოენადინებინათ, ლატვიური გრა-მატიკის საკითხებზე სადოქტორო დისერტაციებსაც კი დაწერდნენ, სინამდვილეში უს, ერთი ღერი ლატვიურიც არ უნახავლიათ... სამ-წუხაროდ, იქ მცხოვრებ ასეთ ქართველებსაც ვიცნობ...

უზანა სახელსუფლებილი

მოგონება

ქალი, რომელიც დააკლდა ქალაქს!..

ამ წერილის დაწყებისას პო-ეტის სიტყვები გამახსენდა: „ეს მინა, თბილი ქართული მინა, რამდენ სატიკვარს იწახავს თრ-თოლივით.“ და მართლაც, იმ ადამიანთა გახსენება, იმათზე ფიქრი, რომლებიც ბუნების უს-ასრულობაში განივთებისა გამო, მხოლოდ მოგონებებში არიან, მძიმე სატიკვარსა და სინანულს ინვეს ჩვენში.

ერთ-ერთ ასეთ ქალურ ქალზე გვინდა მოგითხროთ, რომელიც ადამიანურ ურთიერ-თობებში უბრალოებით, შინა-განი სისპეტაკით, ჭეშმარიტი ინ-ტელიგენტობით გამოირჩეოდა.

ეს ქალბატონი გახლდათ **ნინო შაპია**.

ბევრ კარგ საქმეს მისი წყ-ალობით ჩაეყარა საფუძველი და გაეხსნა გზა. ამ განუმეორებელ-მა ადამიანმა ღრმა კვალი და სიყვარული დატოვა საზოგადოე-ბაში. მთელი მისი შეგნებული ცხოვრება მოახმარა მოსახლეო-ბის საკეთილდღეო საქმეს. ზედ-მინეებით უბრალო და თავა-ზიანი იყო. ასეთ ქალურ ქალზეა ჭეშმარიტად ნათქვამი: „ქალი, რომელიც დააკლდა ქალაქს“.

ტბილი სიტყვა და უზომოდ გახარების უნარი ბოლომდე შემორჩა, მაგრამ დაიღალა, და-ღლილი წავიდა წლებით, საქმით, კარგი შეიღების გაზრდით, ბე-ერ. ტბილი და მწარე ფიქრე-ბით დაღლილი (აბა, ამ წუთი-სოფელში ყოველთვის ტბილად ვინ ყოფილა?).

იყო ბრწყინვალე პროფესიონ-ალი, ქალი — მებრძოლი, ქალი — დედა, ქალი — ლეგენდა. ვაჟკაცური შემართებით უშუ-რულად უნანილებდა ადამიანებს უდიდეს სულიერ და ფიზიკურ ენერგიას.

ახალგაზრდობის ეამს ბედმა მხარი ჩამოსტეხა ახალგაზრდა ქალს, სამი მცირეწლოვანის დე-დას. მან შესძლო თითქმის შეუ-ძლებელი. სულიერად ისე გამ-დიდრდა, რომ სიცოცხლის ბო-

ლომდე უზვად გასცემდა კაცთ-მოყვარე გულის სითბოსა და სიკეთეს. რამდენი რამ უწოდეს სიცოცხლეშივე — ოთარაანთ ქერვი, თბილისის ჭირსუფა-ლი...

ამბობენ, იქ, საავადმყოფოს პალატაში, სიკვდილ-სიცოცხლის ზღვართან მდგარი ნინო „სა-პოვენელს“ ლილინებდაო. ეგებ სასწაულმოქმედ ყვავილს ევე-დრებოდა, მაპოვნეო ჩემი უძ-ვირფასესი მეუღლისა და მე-გობრის უდროოდ გაფრენილი სული.

არ ვიცი, შეგისრულდა თუ არა, ძვირფასო ნინო, ცალუღელად გატარებული მრავალი წლის სიცოცხლის ეს დიდი ქალური ნატვრა.

სასუფევლო არ მოგკლე-ბოდეს იმქვეყნად, საკმევლო და სანთელი, აქაც ხომ კარგი იყავით, იქაც დაგადგეთ ნათე-ლი. ღმერთმა ნათელში ამყო-ფოს თქვენი სული. ახლად ჩაგხუტეთ იმ ცივმა მინამ, რომელსაც თქვენი თბილი გული უწილადეთ, და რომ-ლის სიყვარულმა თვით ღე-თისაგან ბოძებული სიცოცხ-ლე დაგათმობინათ.

ნინო პირბაი,
დამასაზრებელი ექიმი.

კ რ ი ს ვ ო ნ ღ ი

სიხივეუ ელექტროსადგურები „აპარკაშა“ და ელექტროენერგია მსოფლიოში

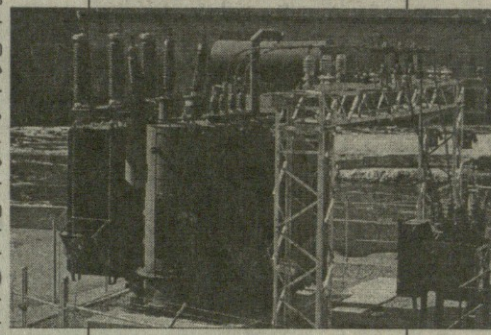
მეცხრე გვერდიდან

კას? ვინ არის ენერგომე-
ფია? როგორც ამბობენ,
მმართველი პარტია, თავისი
პირადული ან პარტიული
ინტერესებიდან გამომდინარე,
თვითონ ანაწილებს რაიონ-
ებში ელ-ენერგიას და არ
კითხულობს, საქენერგოს
ფულს გადაუხდინა თუ არა.
ჩვენ წლევანდელ ზამთარს
იმითმომ შევხვდით ასეთ
მდგომარეობაში, რომ ადგი-
ლობრივი არჩევნების დროს
მმართველმა პარტიამ ენ-
გ უ რ პ ე ს ი მთელი
დატვირთვით გვაშუქებო-
ნა, მთელი ზამთრის წყლის
მარაგი მთლიანად დაგვა-
ცლივნა, ხოლო ახლა ენ-
გ უ რ პ ე ს ი დაცლილი
წყლის აუზით შევ-
და ზამთარს. ასე
ითქვა ენერგეტიკის
პრობლემების შემს-
ნავლელი კომისიის
ერთ-ერთ სხდომაზე.
არჩევნები კარს
მოგვადგა და ამომ-
რჩევლების წინაშე
დამაბრუნებელი („მილ-
იონ სამუშაო ადგი-
ლი“ ლაპარაკი)
შერცხვენლმა, სახელ-
გატეხილმა, კორუფ-
ციასა და სახელმწიფო მა-
ფიაზე პასუხისმგებელმა
მმართველმა პარტიამ კარ-
გად იცის, რომ მას
არჩევნებში ხმას არავინ
მისცემს. მაგრამ პოზიციებს
მაინც არ თმობს და იმე-
დი აქვს, ფულით მაინც
მოიგებს არჩევნებს. ფულის
შოვნის ერთ-ერთი გზა კი
დღისიანია ენერგეტიკაში
იპოვა და ესაა ამ დარ-
გის იმედი აქვს, რადგან
მხოლოდ ეს დარგი მუშაობს
დღეს მთელს საქართველო-
ში, მიუხედავად დიდი
წინააღმდეგობისა, ენერგე-
ტიკოსების თავდადებული
შრომის შედეგად.

არჩევნების მოგება ბევ-
რად არის დამოკიდებული
რაიონების გამგებლებზე,
რომლებიც დიდი სიამო-
ვნებით პირდაპირ მმართვე-
ლ პარტიას დახმარებას,
მაგრამ თან წუნუნებენ —
რაიონში არაფერი მუშაობს,
ბენზინის ფულიც არა გვა-
ქვს, რომ სოფლებში ჩავი-
დეთ და საარჩევნო კამპა-
ნია გავმართოთ. მმართვე-
ლ პარტიას, რა თქმა უნდა,
ესმის რაიონის გაჭირვება
და ამიტომ უგზავნის მათ
ელ-ენერგიას — გაყიდეთ
ელ-ენერგია და მოგვხმარეთ
ფული არჩევნებში. საქენ-
ერგოს ნურაფერს მისცემ-

თო. ამიტომაცაა, რომ
რაიონების მუნიციპალური
ენერგოკომპანიების ხელმძღ-
ვანელები, რომლის 90%
ყოფილი რაიონის მდინე-
ბი არიან, საქენერგოს ფულს
არ უხდიან და რაიონის
გამგებელთან ერთად ამ
თანხით მმართველი პარტი-
ის სასარგებლოდ საარჩევნო
კამპანიას ეწევიან. ამიტომ-
მაცაა, რომ არცერთი რაიონ-
ის მუნიციპალური ენერ-
გოკომპანიის ხელმძღვანელი
და არცერთი გამგებელი
დღემდე არ დასჯილია სახ-
ელმწიფო ქონების — ელ-
ენერგიის დატაცებისათვის.
ეს თანხა ცოტა არ გე-
გონოთ. საქენერგო ყოველ-
დღე დაახლოებით ერთი

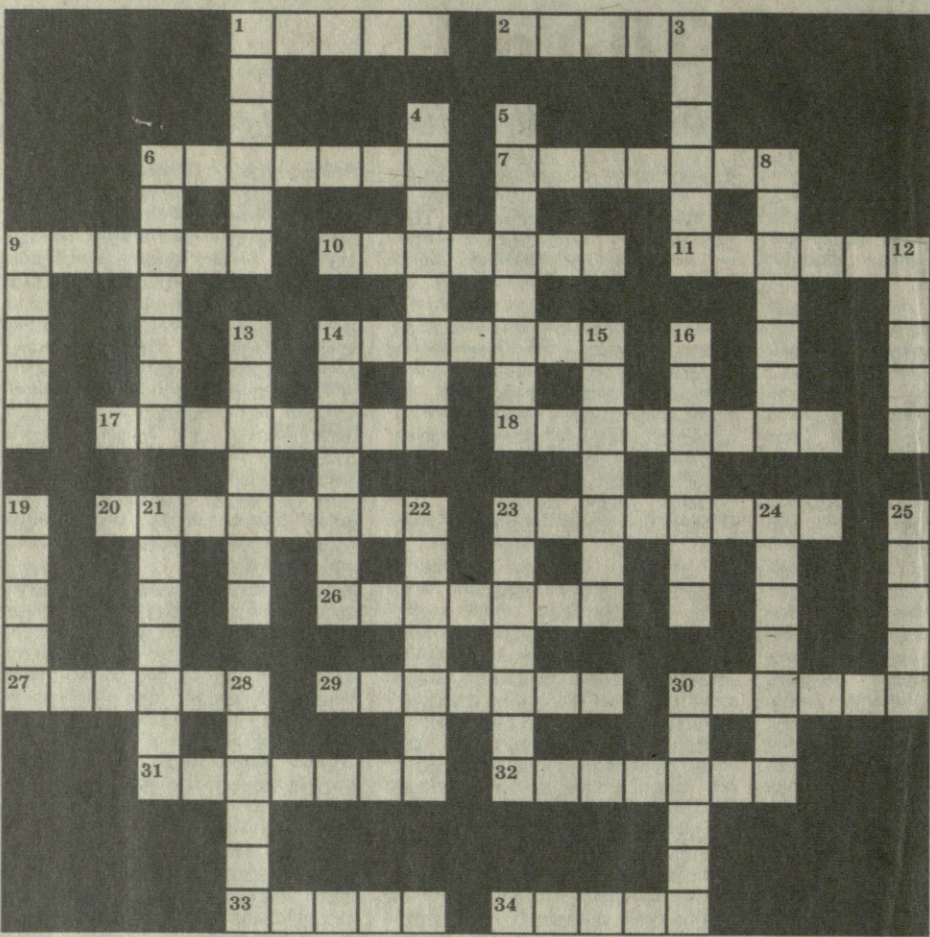
მოშავალი ქალბატონი იზა
ორჯონიკიძე, რომელმაც
არაფერთან რომ არ იყო
დაკავშირებული, ისე მოუ-
ლოდნელად წამოიძახა,
სირცხვილია, ენერგეტიკის
მინისტრი გიორგიშვილი
რას იზამ, დანაბრები ხომ
უნდა ეთქვა ქალბატონ იზას
მინდა შევასენო, რომ 1989
წელს, როდესაც ის ეროვნუ-
ლი მოძრაობის სახელით
მწვანეებთან და წითელ
ინტელიგენციასთან ერთად
პესებს და ენერგეტიკას
ებრძოდა, მაშინვე დანა-
ბარებს ასრულებდა. ენერ-
გეტიკის დანგრევა რას
მოუტანდა ჩვენს ქვეყანას,
ეს წითელმა ინტელიგენციამ
ძალიან კარგად იცოდა. ამ-

იტომაც დაუფასდათ
ერთ გულზე და
დღეს საზღვარგარეთ
ქონებს ყიდულობენ.
თითქმის შვიდ
წელზე მეტი გავი-
და და ენერგეტიკის
დარგის წარგვა და
ძარცვა დღესაც გრ-
ძელდება ენერგომა-
ფიის მიერ. და იმ
როგორც იქნა,
გამოჩნდა პიროვნე-
ბა, რომელმაც მოინ-
დომა ამ დარგის
დაცვა ენერგომაფი-
ისაგან, და მასაც ბრძოლა
დაუწყეს. ჩემი აზრით, ყვე-
ლა იმას უნდა მხარდაჭე-
დებოდეს, ვინც შეეცდება ენერ-
გეტიკის დარგის დაცვას და
ენერგომაფიას ბრძოლას
გამოუცხადებს. მმართველ
პარტიას მინდა შევასენო,
1996 წლის ბიუჯეტი, რომელ-
იც მან ხელისუფლებაში
მოსვლის დროს მიიღო.
დღევანდელი 1999 წლის
ბიუჯეტი, რომელიც მან ხე-
ლისუფლებიდან წასვლის
დროს მიიღო, ორჯე ბიუ-
ჯეტი ტოლია, თუ ამერიკუ-
ლი დოლარებით გან-
ვსაზღვრავთ. ე. ი. მმართვე-
ლი პარტიის მოსვლის
დღიდან დღემდე ჩვენ ქვეყ-
ანა ერთი ნაბიჯითაც არ
წასულა წინ. საინტერესოა,
იქნებ გვითხრან, ვინ
ძარცვავდა ბოლო წლებში
საქართველოს? ყველაფერ-
ზე პასუხს სომ მმართველი
პარტია უნდა აგებდეს!

აღამიანი იმედით ცოცხ-
ლობს და ჩვენც იმედი
გვაქვს: კარს მომდგარ
არჩევნებში ახლა მაინც,
გავაყვით სწორ არჩევნებს
და ბოლოს და ბოლოს
დღისუფლებებს მოუ-
იყვანთ ხელისუფლებაში.

ელგუჯა ჩხაიძე

თარგუმად:

1. ქართველი უფლისწული, დავით V-ის ძე (XIII ს.); 2. ცნობილი საბჭო. ისტორიკოსი; 6. სახელმწიფო კარი-
ბის ზღვაში, ანტალიის კუნ-
ძულზე; 7. ინგლისის, სა-
ფრანგეთის და მეფის
რუსეთის იმპერიალისტური
ბლოკი I მსოფლიო ომის
დროს; 9. პიტლერის სახე-
ლი; 10. იოსებ ბესარიონის-
ძე ჯუღაშვილის ფსევდონი-
მი; 11. ისტორიული ტროის
ძველი სახელწოდება; 14.
ლიბანის რესპუბლიკის
დედაქალაქი; 18. ქალაქი
რუსთაში, სადაც მდებარე-
ობს მოსკოვის სასულიერო
აკადემია; 20. ნახევრად
დამონებული გლეხები ძვ.
სპარტანში; 23.?? 26. კავკა-
სიონის ქედის უმაღლესი
მწვერვალი; 27. ბიბლიური
პერსონაჟი, ნოეს ერთ-ერთი
ძე; 29. შტატი აშშ-ში; 30.
უძველესი ისტორიული
ფეოდალური სამფლობელო

ჩრდ. კავკასიაში (დაღესტანი);
31. ცნობილი კეისრის სახე-
ლი ძვ. რომში (100-44 წ.);
32. აზიელი ტურანი, ბერძენ-
სპარსელთა ომების დროს;
33. სახელმწიფო სამხრეთ-
დასავლეთ აზიაში; 34. მაჰ-
მადიანთა სულიერი წინამძღ-
ვარი.

შევაუღა: 1. შუა
საუკუნეების ევროპაში,
მეფის მემკვიდრეობითი,
საადგილმამულო სამფლო-
ბელი; 3. ინგლისელი არ-
ქეოლოგი, აღმოაჩინა კნო-
სოსის სასახლე; 4. საფრანგე-
თის ცნობილი სახელმწიფო
მოღვაწე ანა ჟესტრელიის
კარზე; 5. ძველი რომელი
მწერალი და ისტორიკოსი;
6. ბორცვი იერუსალიმის
მასლობლად, სადაც ჯვარს
აქვს იესო ქრისტე; 8.
ქართული ხალხური ეპო-
სის გმირი; 9. ციხე-სიმაგრე
და ქალაქი შუა საუკუნე-
ების სომხეთში; 12. კიევის

დიდი მთავარი; 13. ძველ
ბერძნულ მითოლოგიაში
ზევსის მამა; 14. ესპანეთში
მცხოვრები ხალხი, რომ-
ლებიც გენეტიკურად ენათე-
სავებიან ქართველებს; 15.
სახელმწიფო ახლო აღმო-
სავლეთში; 16. მითიური
ურჩხული ძვ. ბერძნულ
მითოლოგიაში; 19. არგო-
ნავთების მითში მოხსენი-
ებული კოლხეთის მეფე,
მედეას მამა; 21. უძველესი
კულტურის მქონე სახელ-
მწიფო სამხრეთ აზიაში; 22.
სახელმწიფო დასავლეთ
ევროპაში; 23. ძვ. ბერძენი
ისტორიკოსი; 24. მდინარე
დას. აზიაში; 25. პირველი
მარქსისტული არალეგალური
გაზეთი რუსეთში; 28. ერთ-
ერთი ყველაზე გავრცელე-
ბული რელიგია მსოფლიო-
ში; 30. დანესტრულზეა,
რომლის ძირითადი დანიშ-
ნულებაა დოკუმენტური
მასალების დაცვა, შენახვა.

ბუღალტერთა და ბუღალტერიით დაინტერესებულთა საყურადღებოდ!

თუ გსურთ: 1. ღრმად და საფუძვლიანად დაეუფლოთ
ბუღალტერულ კომპიუტერზე (მასთან ერთად საგადასახ-
ადო კოდექსს, აუდიტს)

2. მიიღოთ სერთიფიკატი

3. ისწავლოთ ქალაქის ცენტრში

მიმართეთ აკად. ბ. გუგუშვილის სახ. საქართველოს ეკონომიკურ-ბუღალტერული ინსტიტუტის ბუღალტერთა მაგისტრატის ცენტრს.

სწავლა დაიწყება 1 აპრილს.

P.S. აქვე ფუნქციონირებს კომპიუტერული კურსები შედგენილი ფასებით.
„თავისუფლების მოედანი“, ბუშინის ქ. №5 სართ. ტ. 99-60-20, 93-36-93,
79-50-05 (საღამოს) 8(99) 57-39-46.

დედა, მეუღლე, შვილები, ძმა, რძალი, ძმისშვილები,
ბიძაშვილები და მამიდაშვილები ოჯახებით იუნჯებიან, რომ
გარდაიცვალა

ზურაბ ავთანდილის ძე ცაპიტიძე.

დაკრძალვა ხუთშაბათს, 25 მარტს, 3 სთ-ზე.

ქ. თბილისი, ჩერქეზიშვილის ქ. №16

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშია

ტელეფონები:

რედაქტორი: 93-20-36,

რედაქცია: 93-18-41

რედაქციის მისამართი.

თბილისი, თავისუფლების მოედანი, კუპრინის ძ. 5

გაზეთის ინდექსი 66447

ზ. პ. ს. გაზეთი „საქართველო“

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის
სასამართლოს მიერ. №06/4-444

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპე-
ბით. გამოქვეყნებულ მასალებზე პასუხს ავტორები აეძენ

ეულოცავ დაბადების დღეს ლაშა, თეა და ნათია ჯანაშვილებს. ვუსურვებ დღეგრ-
ძელობას, ჯანმრთელობას, ბედნიერებას, ყველა მიზნების შესრულებას და უღუ-
სიხარულოს ოჯახის წევრებთან და ახლობლებთან ერთად.

ანრიკა ჯანაშვილი

დაბადების დღეს ეულოცავთ ბ-ნ თაბაქაძის, ლიხაიძის ქართველ ვაჟებს, მე-
ზნებარე პატრიოტს, ეროვნული მოძრაობის აქტიურ წევრს 1978 წლიდან, საქართველოს
ეკოლოგიური საზოგადოება „მინდია“ დამაარსებელს და მის უცვლელ პრეზიდენტს,
საარჩევნო ბლოკ „საქართველოს“ წევრს.

ბ-ნო თაბაქაძის გისურვებთ ჯანმრთელობას, დღეგრძელობას, ბედნიერ ცხოვრებას და მუხ-
ლწაუხრელ შრომას საკუთარი ოჯახისა და მამულის საკეთილდღეოდ.

საქართველოს ეკოლოგიური საზოგადოება „მინდია“,
გაზეთ „საქართველოს“ რედაქცია,
საარჩევნო ბლოკი „საქართველო“

გელა სამინაშვილს ვულოცავთ დაბადების დღეს. გისურვებთ დღეგრძელო-
ბას, მხნეობას, შენი საუვარდელი საქართველოსთვის მუხლწაუხრელ შრომას.
უოველთვის უოფილიევა ჯანმრთელი და ბედნიერი.

შენი მეგობრები და გავრცელებული „საქართველოს“ რედაქცია.

რედაქცია: ელგუჯა ჩხაიძე (რედ. მოადგილე), პოლიტიკა
— მანანა ლიბაძე, ინფორმაცია — ზაურა ზაბაძე, რეგონა-
რული პოლიტიკა — ნანა ბეგიაძე, რეალიზაცია — გიორგი ლა-
ლიაშვილი.

პორეპროდუქტები: ქეთი ჩაღუნელი, ნათია ჭანტურია,
იზოლდა ცირდავა, კობა ბრეგვაძე.

პორეპროდუქტები: ანალია გოგიაშვილი, ანრიკა ჯანაშვილი